

СПЕЦІАЛЬНИЙ
ВИПУСК

ГАЗЕТА ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ
ЗАСНОВАНА В 1990 РОЦІ

www.ukurier.gov.ua

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

ЧЕТВЕР, 31 ЖОВТНЯ 2013 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№200 (5086)

Європейська інтеграція зробить Україну кращою

Угода про асоціацію, яку планується підписати під час саміту «Східного партнерства» у Вільнюсі наприкінці листопада, виведе державні інституції та вітчизняну економіку на якісно новий рівень, бо передбачає безпрецедентні перетворення та модернізацію

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ: «Важливим підсумком розвитку України стане підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом під час Вільнюського саміту «Східного партнерства» 28–29 листопада 2013 року. Цей документ

— не просто декларація щодо започаткування якісно нового рівня відносин між Україною та ЄС. Для України це, передусім, — детальна програма перетворень в усіх сферах життя нашої держави відповідно до європейських стандартів, дорожня карта нашого зближення з Європейським Союзом, інструмент консолідації європейських цінностей».

Президент про євроінтеграційні прагнення нашої держави під час презентації інвестиційних можливостей України в рамках шостого Світового економічного симпозиуму у США

У НОМЕРІ:

Міністр закордонних справ України Леонід Кожара про вигоди нашої держави від Угоди про асоціацію з ЄС	3	Аграріям боятися нічого	8
Вітчизняна дипломатія на передовій інтеграції	4	Як допомогти бізнесу	9
Європейські політики обіцяють підтримку	5	Журналісти переконані: Європа повинна об'єднуватися	10
Практичні аспекти угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС	6,7	Європейський Союз — не Митний	11

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

встановлені Національним банком України з 30 жовтня 2013 року

USD 799.3000
за 100 доларів США

EUR 1100.4762
за 100 євро

RUB 2.5022
за 10 рублів

AU 107645.73

AG 1783.24

PT 116857.66

PD 59387.99
за 10 тройських унцій

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

Зупинятися на шляху перетворень ми не маємо права

ЗАСІДАННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ. Глава уряду вимагає посилити роботу над поліпшенням інвестиційного клімату та бізнес-середовища

Вадим ПРОЦІШИН,
«Урядовий кур'єр»

Оприлюднене днями чергове дослідження Світового банку Doing Business, в якому Україна піднялася на 28 позицій, засвідчило, що реформи, започатковані три роки тому, дають позитивний результат. Значне просування сходинками рейтингу також має стати позитивним сигналом для європейських партнерів у розрізі Вільнюського саміту. Адже Угода про асоціацію — це не лише політичні, а й економічні зобов'язання, які, виходячи з оцінок експертів Світового банку, ми виконуємо.

«Прогрес України — це не самоцінна оцінка, а оцінка об'єктивних спостережачів. Одряду хочу наголосити, що підвищення рейтингу не є для уряду самоціллю. Перетворення, які ми здійснюємо останні три роки, покликані модернізувати життя країни, зробити Україну більш конкурентною, а життя людей — більш якісним. Це мета нашої економічної політики. І з огляду на таку логіку ми краще, ніж будь-хто, усвідомлюємо, що зупинятися на шляху перетворень ми не маємо права», — заявив Прем'єр-міністр Микола Азаров.

Задіяти головний ресурс

За словами глави уряду, попри істотний і динамічний прогрес за деякими напрямками залишаються сфери, де перетворення поки що «пробуксовують». Так, останнє дослідження зафіксувало на 18% більше реформ у країнах, які досліджувалися, ніж торік. Унаслідок такої порівняльної бази в окремих сферах відбувається лише збереження позицій України.

«Йдеться про отримання доступу до електричної мережі, де Україна посідає не кращі місця, захист інвесторів, а також процедури міжнародної торгівлі, сфера банкрутства. В будь-якому разі, це — серйозний сигнал для нас щодо того, яким сферам

Україна та Європа вже мають вдалі приклади спільних інвестиційних проектів

треба приділити особливу увагу», — зауважив глава уряду.

Погіршення позицій у цих сферах можна пояснити особливостями методології складання рейтингів, проте, як заявив Прем'єр, в Україні справді залишаються проблеми з монополізацією регіональних енергопостачальників і свавіллям енергозасобівних компаній, з безумовним захистом прав інвесторів, з корупцією і некомпетентністю чиновників: «Ці проблеми треба продовжувати усувати. Рішуче усувати».

Також Микола Азаров звернув увагу керівників державних і місцевих органів влади на те, що в Україні досі повністю не задіяний один із головних ресурсів економічного розвитку. «Це — довіра інвесторів. Отримайте довіру інвестора — і країна отримує економічний прогрес. Тому ми зобов'язані продовжити дерегуляцію і створення найбільш сприятливого інвестиційного клімату в державі. Це обов'язково (як ми переконалися, навіть у короткостроковій перспективі) скоротить поле для корупції, свавілля в економіч-

них відносинах і водночас вивільнить енергію підприємливих, успішних учасників ринку», — впевнений Прем'єр.

Практична робота у цих напрямках має зосередитися на створенні законопроектів, що ефективно захищатимуть право власності. «Україна має бути визнана як країна, в якій навіть помислити відібрати чужу власність буде неможливо ні за яких умов. Переступити через чийсь право власності має бути так само неможливо, як довільно змінити Конституцію держави. Посягнути на чужу власність має бути так само небезпечно, як стрибати без парашута», — заявив Микола Азаров.

Ще один напрям — розробка законодавчої бази та практики вільного та рівного доступу до кредитних, енергетичних, матеріальних та інших ресурсів. Крім того, необхідно продовжити вдосконалення податкових, митних, дозвільних процедур і ліцензування. Прем'єр підкреслив, що вся регуляторна система повинна стати виключно ризикоорієнтованою. «Будь-які перевірки і дозвільні

обмеження мають бути на 200% обґрунтовані і виправдані. А помилки контролюючих органів — безумовно і жорстко покарані, щоб не кортіло доволі обмежувати економічні свободи», — сказав глава уряду.

У зв'язку з цим він поставив вимогу до Міністерства економічного розвитку та торгівлі, Міністерства доходів і зборів, Міністерства внутрішніх справ, Держпідприємництва системно і постійно працювати в цьому напрямі.

Цифрова інтеграція

Окрему увагу Микола Азаров приділив питанню подальшого розвитку галузі інформаційних технологій. Він нагадав, що на одному з останніх засідань Європейської Ради визнано нагальну необхідність створення комплексного єдиного цифрового і телекомунікаційного ринку Європейського Союзу та наголошено на важливості інвестування в цифрову економіку, у впровадження новітніх технологій та відповідну інфраструктуру.

«Чому я привертаю до цього увагу? По-перше, тому що робота на ринку цифрових технологій ЄС, який динамічно модернізуєть-

ся — це вже не мрія, а найближча перспектива для українських компаній. По-друге, тому що українська ІТ-галузь уже зараз має певні лідерські позиції у світі. По-третє, тому що, можливо, ми випереджаємо країни Євросоюзу щодо створення стимулюючого режиму для галузі цифрових технологій. Треба усвідомити, що лідерство — це не даність, а постійна робота на випередження», — сказав Прем'єр.

На його переконання, успіх окремих українських компаній і проектів в ІТ-галузі нині легко поглинається консолідованим європейським ринком. Тож настав час розпочати роботу над створенням української ринкової платформи цифрової індустрії, яка об'єднає унікальні товарні пропозиції вітчизняних виробників, перспективні розробки, конкурентні ідеї, найкращі практики менеджменту цифрових технологій.

«Доручаю Мінекономрозвитку та Держінформнауки із залученням учасників ринку ІТ-технологій розпочати розробку стратегічного проекту інтеграції у ринок цифрових технологій Європейського Союзу і подати його на розгляд уряду вже до кінця цього року», — поставив завдання Прем'єр.

ЩО РОЗГЛЯНУТО НА ЗАСІДАННІ УРЯДУ

- ✓ Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» (щодо повноважень з прийняття рішення про передачу нерухомого майна з державної у комунальну власність для подальшого розміщення дошкільних навчальних закладів) (проект Закону);
- ✓ Про призначення стипендій Президента України переможцям III Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (проект указу Президента);
- ✓ Про призначення грантів Президента України для обдарованої молоді на 2014 рік (проект розпорядження Президента);
- ✓ Про затвердження Порядку та умов надання у 2013 році субвенції з державного бюджету міському бюджету м. Дніпропетровська на завершення будівництва метрополітену у м. Дніпропетровську (постанова Кабінету Міністрів);
- ✓ Про затвердження скоригованого проекту «Будівництво сучасного лікувально-діагностичного комплексу Національної дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит» по вул. Чорновола, 28/1 у Шевченківському районі м. Києва» (розпорядження уряду).

Із МВФ усе оптимістично

Відділ новин
«Урядового кур'єра»

СПІВПРАЦЯ. Прем'єр-міністр Микола Азаров оптимістично оцінює консультації, проведені керівництвом фінансово-економічного блоку уряду та Національного банку з місією Міжнародного валютного фонду. На заключній зустрічі з місією МВФ глава уряду заявив: «У цілому я оптимістично розцінюю перебіг ваших консультацій і вважаю, що компроміс можливий, і ми в ньому зацікавлені». У цьому контексті Микола Азаров додав, що Кабінет Міністрів готовий продовжити співпрацю з Фондом. «Ми завжди розглядали співпрацю з МВФ як важливий елемент нашої економічної політики. Особливо вона важлива зараз, напередодні підписання Угоди про асоціацію з ЄС», — передає його слова департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату КМУ.

Також Прем'єр підкреслив, що попри непросту фінансово-економічну ситуацію Україна вчасно розраховується за попередніми траншами МВФ. У свою чергу, голова місії МВФ Ніколай Георгієв констатував, що головні цілі співпраці з Україною залишаються незмінними. «Тобто сформулювати і втілити у життя комплексний пакет заходів економічної політики, що дадуть змогу розв'язувати проблеми України, які лежать у зовнішньоекономічній площині, а також дадуть поштовх для відновлення економічного зростання», — пояснив він позицію місії.

Імплементацию закріплено планом дій

РЕАЛІЗАЦІЯ. Документ забезпечить виконання зобов'язань перед ЄС

Відділ новин
«Урядового кур'єра»

Інтеграція в європейський політичний, економічний та правовий простір для повноправного членства в ЄС є одним із головних пріоритетів зовнішньої політики України, що закріплено законодавчо. Про це заявив міністр економічного розвитку і торгівлі Ігор Прасолов. Його відомство розробило Програму з імплементациї Угоди про асоціацію з ЄС для виконання міжнародних і внутрішньодерж-

жавних зобов'язань України.

Документ, за словами міністра, повністю забезпечить виконання всіх зобов'язань, взятих нашою країною, зокрема й тих, які підпадають під дію тимчасового застосування. «Реалізація цієї програми забезпечить ефективну дію механізму імплементациї Угоди про асоціацію. А її імплементация сприятиме переходу відносин між Україною та Європейським Союзом на рівень політичної асоціації та економічної інтеграції», — передає слова

Ігоря Прасолова прес-служба Мінекономрозвитку.

До слова, програмою передбачається виконання заходів за майже 50 напрямками. В ній прописано завдання, зокрема щодо реалізації цілей сусідства та розвитку; дотримання міжнародних норм і стандартів здійснення правосуддя; упровадження нових стандартів забезпечення дотримання прав і свобод людини; проведення інституціональних та структурних реформ; адаптації законодавства України до

законодавства ЄС та гармонізації нормативно-правової бази. Передбачається й поліпшення економічних, торговельних та інвестиційних відносин; забезпечення взаємного доступу до ринків товарів і послуг України та держав — членів ЄС; удосконалення торговельної політики для створення робочих місць та стимулювання зростання виробництва; підвищення стандартів у сфері охорони праці; забезпечення високого рівня захисту прав споживачів.

**Міністр закордонних справ України
Леонід Кожара:**

«Листопад є найоптимальнішим строком для підписання угоди»

Зовнішньополітичне відомство нашої держави сьогодні на передовій євроінтеграційного поступу України. Про найважливіші аспекти зовнішньої політики і перспективи інтегрування з ЄС «Урядовий кур'єр» запитав у міністра закордонних справ Леоніда КОЖАРИ.

УК Леоніде Олександровичу, Україна виходить на фінішну пряму перемовин про асоціацію з Євросоюзом. До саміту «Східного партнерства» залишається кілька тижнів. Наскільки велика ваша впевненість у тому, що угоду буде підписано наприкінці листопада?

— З огляду на значний обсяг роботи, яку на сьогодні вже реалізовано українською стороною, ми сподіваємося, що Угоду про асоціацію між Україною та ЄС буде підписано, як і заплановано, під час Вільнюського саміту «Східного партнерства».

Як відомо, під час 16-го саміту в лютому цього року Україна та ЄС домовилися про кроки, які потрібно зробити на шляху до підписання Угоди про асоціацію, зокрема щодо модернізації законодавства про вибори, реформування системи правосуддя, посилення боротьби з корупцією тощо.

Усвідомлюючи важливість здійснення відповідних реформ з удосконалення виборчого законодавства, системи правосуддя, а також активізації процесу внутрішніх реформ відповідно до Порядку денного асоціації Україна—ЄС, сьогодні ми докладаємо всіх зусиль для виконання відповідних завдань з метою підписання Угоди про асоціацію в листопаді цього року. Нині можна констатувати істотний прогрес у реформуванні зазначених сфер, що підтверджують мої європейські колеги під час наших переговорів.

Переконаний, що укладення угоди відповідатиме нашим спільним з ЄС інтересам як з точки зору демократичного майбутнього України на основі спільних цінностей, так і в ширшому загальноєвропейському контексті.

Для України, безперечно, Угода про асоціацію стане найкращим стимулом з точки зору подальшого здійснення широкомасштабних реформ, посилення демократичного розвитку та верховенства права.

Щодо зони вільної торгівлі, створення якої передбачено угодою, то в цьому питанні є

взаємна вигода як для споживачів, так і для бізнесу України та Євросоюзу.

УК Чи залишаються ще принципові питання, через які сподівання на Вільнюс можуть не справитися?

— Ми виходимо з того, що укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС сприятиме подальшому утвердженню в нашій державі європейських цивілізаційних цінностей та стандартів права, належного врядування, боротьби з корупцією, поваги до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, поваги до принципів суверенітету й територіальної цілісності, непорушності кордонів і незалежності, сповідування принципів вільної ринкової економіки, протидії різним формам транс-

Для України, безперечно, Угода про асоціацію стане найкращим стимулом з точки зору подальшого здійснення широкомасштабних реформ, посилення демократичного розвитку та верховенства права. Щодо зони вільної торгівлі, створення якої передбачено угодою, то в цьому питанні є взаємна вигода як для споживачів, так і для бізнесу України та Євросоюзу.

національної організованої злочинності, сприяння сталому розвитку тощо.

Вважаємо, що Україна забезпечила суттєвий прогрес у реалізації наших спільних зі стороною ЄС домовленостей, досягнутих у ході лютевого саміту Україна—ЄС.

Упевнений, протягом місяця, що залишається до саміту, цей прогрес буде додатково закріплено, зокрема, в таких питаннях, як розгляд Верховною Радою України законопроектів про прокуратуру, вибори, а також у діяльності Моніторингової місії Європейського парламенту на чолі з колишніми президентами Петом Коком та Александром Квасневським.

Крім того, з огляду на вибори до Європейського парламенту і зміни складу Європейської комісії в 2014 році, а також проведення виборів в Україні в 2015 році листопад є найоптимальнішим строком для підписання Угоди про асоціацію.

УК Сьогодні не оминати і теми виконання нашою країною Плану дій з вільної лібералізації. Адже пересічні громадяни й досі потерпають від дискримінації

при отриманні дозволів на виїзд за кордон. Водночас вітчизняний політикум не виявляє такої одностайності, як, приміром, при обговоренні деяких євроінтеграційних законів.

— Питання запровадження безвізового діалогу є одним з ключових у відносинах України з Європейським Союзом, оскільки політична та економічна інтеграція на пряму залежить від міжлюдських контактів.

Нещодавно набула чинності так звана «посилена» Угода між Україною та ЄС про спрощення оформлення віз. А це означає, що зроблено ще один крок до того, щоб українці вільно подорожували Європою.

Ми продовжуємо працювати в рамках Плану дій щодо лібералізації візового режиму, який було представлено нашій країні в листопаді 2010 року.

Варто зазначити, що Україна стала першою країною не з Балканського регіону, якій Євросоюз надав подібний документ. Це стало яскравим свідченням готовності Євросоюзу до подальшого поглиблення відносин з Україною.

На сьогодні ми наблизилися до завершення першої фази згаданого Плану дій. З метою переходу до другої фази Плану

ки відновити перемовини про зближення з Організацією Північноатлантичного договору. На вашу думку, в осяжній перспективі це можливо?

— Прагнення бути членом України в НАТО не мало консенсусної підтримки ані серед суспільства, ані в українському політикумі.

Закладена в Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 1 липня 2010 року формула забезпечення національних інтересів і безпеки України, яка, зокрема, передбачає продовження конструктивного партнерства з НАТО та неучасть у військово-політичних союзах, врахувала наявні в Україні реалії.

Такий крок дав змогу зняти заполітизоване у суспільстві питання членства в НАТО, а також подразник у відносинах із деякими західноєвропейськими країнами та РФ. Водночас цей крок відкрив шлях до розбудови прагматичних партнерських відносин з НАТО і спільної реалізації предметних справ щодня. За останні роки партнерство з НАТО спрямовано в русло привнесення найбільш передового досвіду і технологій під час реалізації військової реформи, розвитку Збройних сил, зміцнення обороноздатності та суве-

не буде знайдено компромісних рішень з нашими російськими партнерами.

На мою думку, ситуації, що були в 2006 і в 2009 роках, сьогодні не можуть повторитися в жодному разі. По-перше, тому що ринок газу в Європі кардинально змінився: упродовж короткого часу Європа пройшла величезний шлях щодо диверсифікації джерел постачання газу. По-друге, тому що Україна також доволі успішно реформувала свій газовий ринок. Підписано контракт з компанією «Шелл» з освоєння родовищ сланцевого газу. Незабаром очікуємо на підписання контракту з компанією «Шеврон» з освоєння Олеського родовища сланцевого газу.

УК Дипломатія — це й так мистецтво можливого. Та заховати сьогодні у власному будинку, обгородженому парканом, — шлях в нікуди. В об'єднаній Європі, може, й не безжмарне, але перспективне майбутнє. На вашу думку — не як міністра, а як громадянина і батька — у мільйонів українців, передовсім молодих, є шанс стати європейцями без застережень?

— Молоді українці вже сьогодні переважно є європейцями за духом, настроями, світоглядом. Бути європейцем для них означає бути свідомим, освіченим і активним громадянином своєї країни, утверджувати її авторитет у світі. Постійно зростає кількість українських студентів у європейських університетах. Так на практиці відбувається розбудова об'єднаної Європи, де немає місця розподільчим лініям, будь-яким завісам і перепонам.

Українська молодь — це водночас рушійна сила позитивних змін у нашому суспільстві та барометр їхньої успішності. Їхні знання, критичне мислення і практичний підхід до життя задають темп суспільного розвитку.

Звісно, не варто сподіватися, що наступного ранку після підписання Угоди про асоціацію прийде чарівник та вмиє зніме всі наші проблеми. Йдеться про передусім про відкриття нових обріїв, розширення коридору принципів нових можливостей і перспектив для українського суспільства, насамперед для молодших поколінь. За великим рахунком, саме в цьому й полягає найвища цінність Угоди про асоціацію з ЄС для України.

Мірою того, як наша держава дедалі глибше інтегруватиметься в ЄС, українці відкриватимуть для себе нові можливості самореалізації. Вони розуміють, що в сучасному глобальному світі інакше й бути не може, це — нормальний стан речей. Тому в мене немає жодних сумнівів, що українська молодь повною мірою скористається цими можливостями.

Оксана ГОЛОВКО,
«Урядовий кур'єр»

решити держави. Продовжується і розширюється співпраця в інших сферах, зокрема в напрямках економіки, науки, захисту довкілля, запобігання надзвичайним ситуаціям. Наприклад, нещодавно започатковано новий спільний проект із безпечного перезахоронення радіоактивних відходів, що утворилися в Україні внаслідок оборонних програм колишнього СРСР.

Нинішнє партнерство з НАТО для України найоптимальніше, у тому числі з точки зору гарантування безпеки і суверенітету нашої держави.

УК Останніми роками словосполучення «газова війна» щосені ставало актуальним. Однак нещодавно ви заявили, що перерозподіл ринку унеможливить повторення таких відносин з Росією. То як, на східному фронті наступу не буде? Бо зима не за горами.

— Нинішня політика України в енергетичному секторі спрямована на диверсифікацію поставчань природного газу. Наша держава вже почала купувати газ на європейському ринку, який є значно дешевшим. Ми маємо намір і далі йти цим шляхом, якщо

УК Свого часу в НАТО з розумінням поставилися до рішення України більше не прагнути до членства в Альянсі. Та сучасний стан речей не унеможливує взаємовигідного партнерства. Дедалі частіше лунають і закли-

ІНТЕГРАЦІЯ: ПОГЛЯД ДИПЛОМАТІВ

Співпраця
з Радою Європи
пришвидшує рух
у напрямку ЄС

Микола ТОЧИЦЬКИЙ,
Постійний представник України при РЄ

Наша держава наближається до відповідального моменту в сучасній історії, який визначить політичну, економічну та культурну траєкторію її розвитку на найближчі десятиріччя. Маю на увазі саміт «Східного партнерства», на якому планується підписання довгоочікуваної Угоди про асоціацію з ЄС.

Кожен з нас, дипломатів, наближає цей момент, працюючи над виконанням тих завдань, які поставило перед нами керівництво держави та МЗС України. Без перебільшення скажу, що роль у цьому процесі Постійного представництва України при Раді Європи є вагомим. Оскільки з одинадцяти вимог, визначених Радою міністрів закордонних справ Євросоюзу в грудні 2012 року як ключові у створенні необхідних передумов для підписання угоди, сім мають прямий стосунок до діяльності Ради Європи. Йдеться про виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини, про запровадження ефективної роботи з реалізації нового Кримінального процесуального кодексу, який розроблено за активної участі експертів РЄ та ухвалено торік.

Проте у так званому «списку Фюле», крім уже згаданого, є також і вимога провести всебічний перегляд та подати розроблені у тісній співпраці з експертами Венеціанської комісії пропозиції щодо законопроекту про функціонування прокуратури, Кримінальний кодекс і роль Вищої ради юстиції, а також закон про судову систему та захист суддів. А ще вказується на необхідності продовження комплексної Конституційної реформи за участю знову ж таки експертів Ради Європи, які беруть активну участь у роботі Конституційної асамблеї.

І за цими напрямками нам вдається демонструвати істотний прогрес. На початку жовтня відбулося пленарне засідання 96-ї сесії Венеціанської комісії, під час якого схвалено два висновки цього органу щодо законопроекту України «Про прокуратуру» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства з питань проведення виборів». У своєму висновку щодо проекту закону України «Про прокуратуру» Венеціанська комісія вказала, що він відповідає європейським стандартам та становить хорошу основу для завершення реформування прокуратури в нашій державі. Комісія також підкреслила, що його положення окреслюють основоположні принципи діяльності прокуратури з урахуванням європейських стандартів, які відповідатимуть потребам сучасної системи кримінальної юстиції в Україні. Вене-

ціанська комісія привітала той факт, що проект закону містить дуже значні зрушення в напрямку виконання вимог стандартів Ради Європи у цій сфері. Тому сьогодні маємо всі підстави вважати, що схвалення висновку Венеціанської комісії на Закон «Про прокуратуру» стане сильним політичним аргументом української сторони в діалозі з європейськими партнерами що-

Уподобання більшості пересічних українців також зближували нас з Європою

до готовності нашої держави продовжити виконання взятих на себе зобов'язань у світлі європейської інтеграції.

Але повірте, що такі висновки й оцінки самі собою не з'являються. Їм передувала важка і копітка робота, яка стає помітною лише на фінальній стадії. Тільки за останні кілька місяців у Києві та Страсбурзі було проведено низку робочих консультацій на рівні керівництва Адміністрації Президента, Генпрокуратури, Міністерства юстиції України та експертів Ради Європи щодо реформування виборчого законодавства, ухвалення Закону України «Про прокуратуру», а також щодо посилення гарантій незалежності суддів. Саме ці заходи заклали необхідний фундамент для ухвалення Венеціанської комісією згаданих висновків.

А якщо згадати, що ухвалення законопроекту про прокуратуру є останнім формальним зобов'язанням серед тих, які наша держава взяла на себе, вступивши до Ради Європи, то стане зрозуміло: співпраця України з цією міжнародною європейською організацією дає змогу нам швидше рухатися в напрямку ЄС.

Не риторика,
а свідомо обраний шлях

позиція. Напередодні саміту «Східного партнерства» у Вільнюсі можна оцінити, яких зусиль доклало Представництво України при ЄС для того, щоб Угода про асоціацію була підписана цього року

Ірина СКЛЯР
для «Урядового кур'єра»,
Брюссель

Одразу варто зазначити, що Угода про асоціацію, включаючи створення поглибленої та всеохопної зони вільної торгівлі з ЄС — це, звичайно, результат роботи всієї країни. Два президенти, три уряди України, два скликання Верховної Ради, міністерства та відомства, бізнес-спільнота, громадянське суспільство — всі працювали над тим, щоб цьогорічний саміт «Східного партнерства» став результативним для України. Мають, так і

нині до Брюсселя з України приїждить щорічно понад 200 делегацій. Йдеться про візити високого і найвищого рівнів, візити фахівців міністерств та відомств, переговорних команд, депутатів більшості та опозиції, громадських та релігійних діячів, експертів, журналістів. Не менше, мабуть, візитів і представників європейських структур до України, особливо протягом останнього року. Безперечно, такий інтенсивний діалог сприяє зміцненню взаємної довіри, що є виключно важливим фактором нинішнього етапу розвитку відносин.

Чи вдалося Представництву України при ЄС досягти поставленої мети — говорити, мабуть, зарано. Це стане зрозумілим після 29 листопада. Водночас, окремі результати вже є. Україна стала членом Енергетичного співтовариства і вже імплементує положення майбутньої Угоди про асоціацію у сфері енергетики. Днями Верховна Рада прийняла закон про принципи функціонування ринку електроенергії в Україні, яким вводяться європейські правила конкуренції у цій галузі. Ми підійшли до переходу на другу фазу безвізового діалогу. Завершено переговори про Спільний авіаційний простір між Україною та ЄС, створення якого є одним із ключових елементів реалізації майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у сфері транспорту. У 2013 році відкрито доступ до європейського сільськогосподарського ринку для української продукції птахівництва. З 1 листопада набирає чинності Угода з ЄС про співпрацю у сфері супутникової навігаційної системи Galileo.

Крім подібних практичних кроків, одним із завдань Представництва був і залишається аналіз розвитку двосторонніх відносин між Україною та ЄС на майбутнє. Дипломати всерйоз думають і працюють з європейськими партнерами над тим, як можуть ці відносини виглядати у середньо- та довгостроковій перспективі, адже підписання Угоди про асоціацію — це, як відомо, не кінець, а лише початок шляху. Завершується підготовка Національної програми імплементації Угоди про асоціацію.

До речі, попри загальновідомий факт, що переговори щодо Угоди про асоціацію з ЄС почалися у 2007 році, робота над нею насправді розпочалася в Представництві України при ЄС в Брюсселі на два роки раніше — у 2005-му. Саме тоді, коли ЄС ще не отямився від найбільшої хвилі розширення, а Україна — від подій кінця 2004 року; розпочи-

має бути, адже угода спрямована на модернізацію всієї країни, кожного сектору економіки та суспільного життя на основі кращого європейського досвіду. Тобто вона стосується кожного, хто живе і працює в Україні.

Тож важко провести межу між зусиллями українських дипломатів у Брюсселі та тими кроками, які робили в Києві та в державах-членах ЄС. Адже без політичної волі в Україні та без виконання «домашнього завдання», ми сьогодні навряд чи стояли б на порозі підписання унікальної не тільки для України, а й для самого Євросоюзу угоди.

Вітчизняні дипломати в Брюсселі ставили собі амбітну мету — зробити так, щоб Україну почали сприймати в ЄС серйозно, щоб нам повірили: євроінтеграція — це не риторика, а свідомо обраний країною шлях розвитку. На жаль, через різні обставини протягом багатьох років євроінтеграція залишалася більше гаслом, ніж орієнтованою на досягнення результату діяльністю. Тому дипломатична установа мала забезпечити, щоб між Києвом та Брюсселем відновився постійний, регулярний та прагматичний діалог на всіх рівнях.

Окрім цього, щодня триває кропітка робота дипломатів з європейськими інституціями в Брюсселі, Люксембурзі та Страсбурзі. Адже ЄС — це не тільки Європейська Комісія. Це також Рада ЄС — 28 країн-членів, які мають ухвалити

Українські дипломати до останнього дня і навіть у день саміту доклали максимум зусиль для того, аби політична асоціація і економічна інтеграція України з Євросоюзом стала реальністю у 2013 році.

консенсусне рішення щодо підписання угоди з Україною. Це — Європейський парламент з його 766 парламентаріями, Європейська служба зовнішньої діяльності, Європейський інвестиційний банк та інші інституції. Це також європейські політологічні центри, бізнес-асоціації, лобісти, представники регіональних влад, один із найбільших у світі журналістський корпус тощо. Нагадаємо при цьому, що у Представництві працює лише 22 дипломати, включно з послом.

налися перші роздуми і консультації щодо того, який тип відносин між Україною та ЄС має прийти на заміну існуючому партнерству та співробітництву. Нині вся країна очікує на Вільнюський саміт. А українські дипломати запевняють: так само, як і впродовж останніх восьми років, вони до останнього дня і навіть у день саміту доклали максимум зусиль для того, аби політична асоціація і економічна інтеграція України з Євросоюзом стала реальністю у 2013 році.

ІНТЕГРАЦІЯ: ПОГЛЯД ЄВРОПОЛІТИКІВ

Справжня робота розпочнеться після підписання Угоди про асоціацію

ВЗАЄМНИЙ ІНТЕРЕС. Лише рухаючись у європейському напрямку, Україна забезпечить собі успішне майбутнє

Чарльз ТЕННОК,
депутат Європарламенту

На сьогодні шанси України на підписання Угоди про асоціацію дуже високі. Вона має велику підтримку, бо в Брюсселі дуже обурені тим, як Росія шантажує колишні радянські країни, тиснучи на них, щоби змусити приєднатися до Митного союзу. Росія спробувала вчинити так і з Україною, але Україна — набагато більша держава і здатна протистояти Москві. Гадаю, що український бізнес, який також є жаданою ціллю російських олігархів, допомагатиме урядові у протистоянні російському тиску й підтримуватиме національну економіку і суверенитет.

Шлях до прогресу

Нині для Європи надзвичайно важливе майбутнє 48 мільйонів українців. Гадаю, для України найліпше рухатися в напрямку політичного й економічного зближення з ЄС, ніж відкочуватися назад, до вже віджилої моделі Радянського Союзу, з авторитарними країнами — такими, як Білорусь із Лукашенком чи Росія з Путіним. Але остаточне рішення про вибір повинні приймати уряд та народ України. Іронія в сучасній історії України полягає в тому, що Президент Янукович, якого називали проросійським політиком, став тим, хто сказав «ні» Кремлю і «так» Брюсселю.

Росія спочатку як царська, потім як радянська імперія мала надзвичайний вплив на Україну. Здається, Збігнев Бжезінський сказав, що Росія — велика

сила, але Росія й Україна — це надсила. Звичайно, Путін це також добре розуміє, тому хоче поновити авторитет Москви як найбільшого міжнародного гравця. А повернення Києва до сфери впливу Росії могло б стати його найбіль-

Друзі України допомагають нам скласти євроголоволмку

шим досягненням у справі поновлення Радянського Союзу. Адже якось він заявив, що розвал СРСР став найбільшим лихом у російській історії. Хоч Росія і має грандіозні плани, в сучасному світі вона не може робити того, що їй заманеться. І останні її дії вже викликали значний супротив і роздратування світової спільноти. Подальший тиск Кремля може призвести лише до пришвидшення процесу диверсифікації українського ринку енергоносіїв та ринків збуту. Тому я не певен, що Росія така грізна, якою хоче здаватися. Їй треба змиритися, що

вона втратила Україну ще 20 років тому, після проголошення незалежності, яку підтримали навіть шахтарі Донбасу. Тому мрії росіян про відродження Радянського Союзу нездійсненні, це лише ностальгія за минулим, емоційні аргументи, що не працюють на майбутнє. Світ пішов уперед. І ми в Європі вітаємо і підтримуємо Україну, яка рухається у європейському напрямку.

Застаріла термінологія

На мою думку, під час помаранчевої революції ми зробили велику помилку. Ми не подали Україні достатньо чіткого сигналу, що її подальша доля — членство в ЄС. Я був прихильником цієї позиції. Просто абсурдно, що такі країни, як Албанія, було названо потенційними кандидатами на членство в ЄС, тоді, як Україну розглядали у Брюсселі лише як колишню радянську республіку, що перебуває у сфері впливу Росії.

Нині я обережно оптимістичний із приводу підписання Угоди про асоціацію з ЄС у листопаді. І якщо після підписання Росія посилює економічний тиск на Україну, гадаю, ЄС зможе розглянути питання застосування торговельних санкцій. Адже європейський ринок збуту російських енергоносіїв та горілки надзвичайно великий. І якщо Росія шантажує Україну, ми здійснимо таку собі рятувальну місію. Щось подібне вже траплялося у світовій історії. 1948 року Радянський Союз заблокував залізничні й автомобільні шляхи союзників до західних секторів Берліна. Тоді союзницькі сили

організували повітряний міст, через який американська та британська авіація постачала продовольство та паливо у заблоковані частини міста.

Але не думаю, що Росія зайде аж так далеко. І якщо вона хоче бути частиною міжнародної спільноти, то повинна поводитися як цивілізована країна. Поки що в ЄС Росію розглядають як авторитарну країну, яка рухається у протилежному від решти Європи напрямку. Вона намагається потягти за собою і сусідів, але не має великої підтримки серед європейських політиків, оскільки поняття «близького закордоння» і «сфера впливу» — термінологія часів холодної війни, але Кремль ніяк не хоче з цим змиритися.

На підтримку Лондона можна розраховувати

Можна стверджувати, що, якщо Угоду про асоціацію буде підписано, то її ратифікація у британському парламенті відбудеться без ускладнень. Нагадаю, що саме моя Партія консерваторів десять років тому визнала європейське майбутнє України, а тогочасний лейбористський уряд погодився з цією концепцією. Тож Лондон не спричинить проблем із ратифікацією Угоди про асоціацію.

Проблеми в євроінтеграційному питанні України завжди приходили з Берліна, Парижа і Рима. Але після розширення ЄС Україна отримала впливову групу прихильників у Брюсселі, передусім в особі Польщі та країн Балтії. Проте в Києві повинні пам'ятати, що підписання Угоди — це лише початок роботи, а попереду — зміцнення демократії й реформування законодавства. Але я переконаний, що реформи в Україні відбудуться. Для цього потрібен лише час.

КОМПЕТЕНТНО

«Ми також робили важкий політичний вибір»

Кристіна ОЮЛАНД,
депутат Європарламенту, Естонія
(Політична група «Альянс лібералів та демократів за Європу»):

— Європейський вибір нелегко дається Україні. Передусім тому, що ваш ринок дуже залежний від російського. Проте, якщо ви озирнетеся на 20 років назад, то побачите, що щось подібне відбувалося і з балтійськими країнами. Ми також зробили дуже важкий політичний вибір. І відразу ж Естонія зіткнулася з подвійними митними тарифами з боку Росії. Їх увели 1994 року, і вони застосовувалися до естонських товарів, які ввозилися на російську територію, десять років, аж поки ми не вступили до ЄС. Крім того, Росія значно скоротила обсяги транзиту енергоносіїв через територію Естонії. І тому бізнес, який був пов'язаний з транзитною інфраструктурою, дуже страждав. Але у відповідь ми оперативно переорієнтували наш ринок на Захід і знайшли нових партнерів.

А такий документ, як Угода про асоціацію, запропонує українському бізнесу альтернативні ринки і нові правила торгівлі, адже зараз ринок України не настільки відкритий для країн ЄС. Для того щоб українські товари стали конкурентоспроможними на європейських ринках, звичайно, потрібно трохи часу і досвіду, але у перспективі це буде дуже корисно для України як держави.

Я особливо тішусь з того, що за останній час ми побачили, як український парламент продемонстрував консенсус щодо майбутнього країни. І в Брюсселі зрозуміли, що не тільки опозиція чи уряд України заявили про курс на євроінтеграцію, а всі гілки влади обрали його за єдиний спільний пріоритет. Ці заяви були почуті в Європі на найвищому рівні.

Я хочу порадити Україні набратися терпіння і рухатися вперед до своєї мети. Безумовно, спочатку ви відчуєте скорочення прибутків до державного бюджету від торгівлі у певних сферах. Проте, гадаю, досвід балтійських країн (а всі три країни можуть це засвідчити) показує, що в довгостроковій перспективі це буде надзвичайно вигідно і корисно — переорієнтувати виробництво на Захід.

Україна має величезний потенціал. Ви не повинні недооцінювати багатство і можливості власної держави. У регіоні Україна може цілком претендувати на становище щонайменше вашої сусідки Польщі, яка за останні роки вражає зростаючим розвитком. Я особисто люблю порівнювати Україну з Францією, не лише завдяки її розмірам і природним ресурсам, а й завдяки людському потенціалу. І якщо ваш уряд зараз серйозно втілюватиме реформи, то, гадаю, це мотивуватиме людей підтримувати його дії, спрямовані на зближення з Європою. І цілком можливо, що одного дня Україна стане членом Євросоюзу. Це здійсниться, якщо цього хоче народ.

«На державу чекає чимало викликів»

Майліс РЕПС,
член ПАРЄ, Естонія (співдоповідач
Моніторингового комітету з питань
України):

— Ні в кого не виникає сумнівів, що Україна належить до Європи. А Угода про асоціацію вкаже чіткий шлях розвитку для її керівництва і українського народу. І я на сто відсотків сподіваюся і на дев'яносто відсотків упевнена, що Україна обере цей шлях, на якому її чекають чимало викликів і труднощів. Для ЄС нині Україна є одним з найпевніших партнерів серед східних сусідів. Тому зараз усі зацікавлені в інтеграції Києва до Євросоюзу. Чи зробило українське керівництво достатньо для того, щоб впровадити необхідні реформи? Звичайно, питань до уряду України ще багато: тут і воля до реформ, боротьба з корупцією, налаштованість імплементувати прийнятні закони. Але ж асоціація — це лише відправна точка для розвитку України, а не кінець євроінтеграційного шляху. Тож на цьому етапі, коли її співпраця з ЄС поглиблюється, стає складнішою, бо виникає багато технічних питань у сфері торгівлі і в економіці, ми можемо бути партнерами і підтримувати законодавчі та конституційні реформи в Україні. Я особисто сповнена надії і вірю, що до кінця листопада українська влада ще встигне внести необхідні зміни до законодавства, які допоможуть врегулювати справу Юлії Тимошенко та зміцнити незалежність судової системи в державі.

ТОЧКА ЗОРУ

«Не варто втрачати нагоду»

Майк ХЕНКОК,
член ПАРЄ, Політичний комітет
(Великобританія):

— Український народ, безперечно, заслужив на те, щоб Угода про асоціацію була підписана. Я сподіваюся, що політичні сили у вашій країні скористаються цією надзвичайною нагодою, втратити яку було б дурницею. Щодо демократичних реформ, які нині проводить українська влада, то з цього приводу дуже важко бути об'єктивним. Оскільки, наприклад, я особисто не знаю, чи існує досконала демократична система. Я вважаю, що ми повинні просто повірити в те, що Україна вже зробила великий крок у правильному напрямку. Можу запевнити, що якщо Угода про асоціацію буде підписана, то я зроблю все від мене залежне, щоб британський парламент ратифікував її якомога швидше. Тим більше, що в нашому парламенті існує певна кількість депутатів, які давно є прихильниками України. Тож, гадаю, ми зможемо надати питанню ратифікації угоди найвищий пріоритет.

«Зусилля влади відчутні»

Андреас ГРОСС,
член ПАРЄ, Швейцарія
(голова Місії спостерігачів за
парламентськими виборами
в Україні 2012 року):

— Підписання Угоди про асоціацію — в інтересах Європи й українського народу. Я сподіваюся, що це станеться у листопаді під час саміту у Вільносі. Зусилля української влади у сфері демократичних перетворень і реформувань законодавства відчутні, але їх ніколи не буває достатньо. Тож, на мою думку, підписання угоди допоможе продовжувати ці реформи, а не підписання не допоможе нікому, і вже точно не посприє тому, щоб наступні вибори в Україні пройшли за вищими демократичними стандартами.

ІНТЕГРАЦІЯ: ЩО ЧЕКАЄ НА ЕКОНОМІКУ

Можливістю
потрібно грамотно скористатися**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ.** Прем'єр-міністр Микола Азаров переконаний, що Угода про асоціацію надасть поштовх модернізації вітчизняної економіки

«Глибока та всеосяжна зона вільної торгівлі створить унікальні можливості для прискорення модернізації української економіки. Цими можливостями потрібно грамотно скористатися. І на це у нас є 10 років перехідного періоду. А хто не перебудується за 10 років, той просто не витримає конкуренції».

Ми повинні враховувати те, що наші конкурентні переваги — не дешеві, поки що, ресурси, а великий потенціал нашої енергетичної галузі, продуктивне сільське господарство, перспективні науково-технологічні розробки, зокрема сильні позиції в інформаційно-комунікаційних та біотехнологіях. Але головне — наш унікальний людський капітал. Саме він є критично важливим для здійснення всіх запланованих масштабних перетворень.

У процесі підготовки проекту угоди значною мірою вдалося захистити інтереси реального сектору вітчизняної економіки. В ході переговорів знайдені компромісні рішення, які прийнятні для обох сторін. Згідно з досягнутими домовленостями, лібералізація торгівлі охоплює понад 97% тарифних ліній, або

Розвиток інформаційних технологій закладає підвалини реформування реального сектору

понад 95% обсягу двосторонньої торгівлі між сторонами.

До того ж скасування ввізних мит, які сьогодні діють в Європейському Союзі щодо українських товарів, відбудеться вже в перший рік дії угоди. При цьому середня ставка мит в Україні знизиться для товарів з Євросоюзу вдвічі: з 4,95% до 2,42%, в той час як середня ставка мит Євросоюзу для українських товарів зменшиться в 15

разів: з 7,6% до 0,5%. Це практично нульові.

Основні зміни для 99% українських товарів, що постачаються до ЄС, відбудуться вже в перший рік дії угоди ще до ратифікації угоди державами-членами ЄС. Натомість мито для товарів з ЄС в Україні знижуватиметься поступово, протягом чотирьох років.

Таким чином, українські виробники отримають частину перевагу і шанс підвищити конкурентоспромож-

ність своєї продукції не тільки на ринку Євросоюзу, а й на ринках третіх країн. При цьому додаткове зростання очікується переважно за рахунок таких видів економічної діяльності, як сільське господарство, харчова промисловість, текстильний та шкіряний сегменти легкої промисловості, металургія та оброблення металу, машинобудування, транспортні послуги, послуги юридичним особам тощо.

Крім того, наявність міжнародного договору, що передбачає вільну торгівлю з Європейським Союзом, має стати потужним аргументом на користь збільшення прямих іноземних інвестицій, особливо з третіх країн, у виробництво в Україні товарів або послуг, орієнтованих на експорт до країн-членів ЄС. Повторю, що і ресурсна база, і логістика для цього в Україні є.

Посилення конкурентоспроможності українських виробників також сприятиме позитивний вплив на розвиток внутрішнього ринку, дасть змогу замінювати імпорту власними товарами. Ці зміни відчує не лише бізнес, а й кожен громадянин України.

Разом з тим потрібно усвідомити, що завдання з імплементації угоди вимагає напруженої та скоординованої роботи уряду, парламенту та українського бізнесу, адже більшість положень угоди, в першу чергу щодо функціонування зони вільної торгівлі, являє собою «домашнє завдання» для нашої держави і створення таких умов, передусім правових, за яких зона вільної торгівлі буде взаємовигідною та підвищить конкурентоздатність України.

Важливо й те, що Угода про асоціацію — не догма. Передбачена можливість її періодичного перегляду. Це рівноправний міжнародний договір. На найвищому рівні політичний діалог та діалог в інших сферах відбуватиметься на рівні саміту, на якому Україну представляє Президент, а ЄС — президенти Європейської ради та Європейської комісії.

Для контролю за виконанням угоди та її перегляду буде створено Раду асоціації. Так звана платформа громадянського суспільства допоможе залучити до реалізації угоди всіх громадян.

Водночас перебудова вітчизняної економіки відкриє нові перспективи інтенсифікації співробітництва з країнами Митного союзу та СНД. В Угоді про асоціацію немає, і про це говорить також і офіційна заява Європейської комісії, жодних положень, які б перешкодили нашим планам розширення співпраці з Митним союзом, країнами СНД та іншими партнерами за межами Євросоюзу».

Зі вступного слова глави уряду на засіданні Кабінету Міністрів України
18 вересня 2013 року

Бізнес завжди реагує першим

ТЕНДЕНЦІЇ. «Шлюб» Києва та Брюсселя цікавий і Вашингтону

Тетяна БОДНЯ,
«Урядовий кур'єр»

США підтримують підписання Угоди між Україною та Європейським союзом про асоціацію та очікують від поглиблення взаємодії збільшення інвестицій в українську економіку, заявив американський посол в Україні Джеффри Пайетт.

Інвестиції зі змістом

«Це стане імпульсом для розвитку української економіки, а завдяки перехідному періоду до норм ЄС українські підприємства отримають на час цього періоду, від 3 до 10 років, асиметричні переваги на європейському ринку», — сказав посол на презентації щорічного аналітичного звіту Американської торговельної палати в Україні «Партнерство з метою підвищення конкурентоспроможності економіки України».

За його словами, підписання Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з Європейським союзом знизить собівартість виробництва українських товарів на 15%. При цьому він підкреслив, що найближчим часом для просування вперед в економічному сенсі Україна повинна зробити низку важливих кроків. Одним із них повинен стати захист інтелектуальної влас-

ності. На думку посла, це відкриє двері для інвесторів, інновацій та підприємництва. «Дуже важливою метою на наступні кілька місяців для України має стати захист прав інтелектуальної власності, що, в свою чергу, відкриє двері для інвесторів, інновацій та підприємництва. Український уряд заявив, що це його пріоритет, і США це підтримує. Тепер необхідно благі наміри перевести в конкретні дії», — зазначив пан посол.

Не менш важливе, на його думку, посилення верховенства права, яке не лише позитивно вплине на залучення інвестицій, а й збільшить конкурентоспроможність українського бізнесу.

«Суди повинні приймати надійні і послідовні рішення, застосовувати однаково законодавство для всіх, і це створить рівні умови ведення бізнесу для всіх і для приходу інвестицій», — зазначив Джеффри Пайетт.

За його словами, імплементація Угоди про асоціацію надасть Україні істотні переваги, але нові інвестори в нашу країну прийдуть лише тоді, коли це матиме фінансовий сенс.

«Нові компанії зможуть скористатися новими ринками в Європі, але нові інвестиції прийдуть тільки тоді, коли це знайде фінансовий сенс, і ви все це знає-

те. Щодня ви приймаєте рішення, які не тільки стратегічні, а й комерційні, і економічні», — підкреслив він.

Для підприємців
спростять
процедури

У свою чергу, перший заступник Глави Адміністрації Президента України Ірина Акімова запевнила присутніх у залі представників бізнесу, що наразі вживається комплекс заходів, які направлені на поліпшення бізнес-клімату в державі. На першому місці серед них — дерегуляція та лібералізація законодавства, особливо в частині дозвільних процедур. «Так, до другого читання у Верховній Раді готується новий президентський законопроект про скорочення числа дозволів для бізнесу. Три роки тому їх кількість перевищувала 1200, а тепер їх 140, але і цього недостатньо — у новому проекті закону пропонується зменшення ще на 40 позицій. Одночасно ми впроваджуємо декларативний принцип започаткування бізнесу, і впровадження повинно завершитися в найближчі кілька місяців», — запевнила вона.

За словами пані Акімової, суттєві кроки робляться й щодо покращення надання адміністра-

тивних послуг. «Це теж дуже важливий прийом антикорупційної боротьби. Зокрема, швидко зростає мережа центрів з надання адмінпослуг, а законодавчі новації все більше обмежують поле для неофіційних платежів у цій сфері», — зазначила вона.

Крім того, проводиться робота і над ослабленням технічних бар'єрів у зовнішній торгівлі. «Вітчизняна система технічного регулювання постійно пристосовується до міжнародних стандартів, і в парламент подано новий законопроект щодо стандартизації та метрології — це частина так званої «Матриці Фюле», що включає необхідні для підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом правові новації. Сподіваюся, що цей документ буде прийнятий дуже швидко», — сказала Ірина Акімова.

Вона підкреслила, що партнерство між урядом, суспільством і бізнесом конче потрібне: «На поліпшення бізнес-клімату ми спрямовуємо багато зусиль, це один з домінуючих чинників поліпшення конкурентоспроможності України, і зроблено вже немало».

За словами віце-президента Торгово-промислової палати України Сергія Свистіля, нині Україна переживає дуже відповідальний момент з точки зору підтримки бізнесу та реформування відносин у цій сфері.

«Майже щодня ми отримуємо від представників малого та середнього бізнесу листи із запитаннями, чи варто їм утримуватися на ринку країн Митного союзу, чи краще переорієнтуватися на ринок Європи, — каже Сергій Свистіль. — Підприємці також запитують, на яку підтримку держави вони можуть сподіватися, що їм потрібно зробити, щоб переорієнтувати поставки своєї продукції у Європейський союз, як вести діяльність, щоб відповідати стандартам, технічним регламентам та іншим вимогам. В цілому ситуація докорінним чином змінюється. І якщо відслідкувати, що відбувається, то можна констатувати, що докорінно змінюється філософія підходів. Якщо для прикладу взяти питання стандартизації, то це виглядає наступним чином. Наприклад, ми звикли до того, що для відповідності стандартам поставки товарів в країни Митного союзу потрібно отримати сертифікат та інші дозвільні документи. Природа відносин щодо поставок в країни ЄС зовсім інша. Ми переходимо від дозвільної системи до системи декларування. Коли товари потрібно декларувати, а потім відповідати за декларації. Щоб усі ці речі перебудувати, бізнесу потрібна і підтримка уряду, і різних міжнародних організацій, які готові її надати».

ІНТЕГРАЦІЯ: ЩО ЧЕКАЄ НА ЕКОНОМІКУ

Спеціально для «Урядового кур'єра» практичні аспекти Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС прокоментував Урядовий уповноважений з питань європейської інтеграції, заступник глави делегації України для участі у переговорах з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, керівник робочої групи з питань створення зони вільної торгівлі між Україною та Євросоюзом Валерій ПЯТНИЦЬКИЙ.

1 Зона вільної торгівлі створить унікальні можливості для прискорення модернізації української економіки. Цими можливостями потрібно буде грамотно скористатися. Як швидко доведеться перебудуватися.

У рамках угоди Україна бере на себе зобов'язання щодо гармонізації законодавства з міжнародними та європейськими правилами, нормами та стандартами. Безумовно, перехід на нові правила, наприклад у сфері технічного регулювання або санітарних та фітосанітарних заходів, потребуватиме від вітчизняних виробників у тому числі і модернізації виробництва. Та потреби у модернізації актуальні і без підписання угоди, адже ринкові умови вимагають ефективно конкурентоздатності.

Водночас угодою передбачені перехідні періоди для імплементації. Для кожного сектору обумовлені свої часові рамки.

Треба зазначити, що, враховуючи закінчення переговорного процесу та підготовку проекту Угоди про асоціацію до підписання, український уряд уже сьогодні здійснює ґрунтовні заходи щодо підготовки внутрішнього ринку до умов роботи в рамках ЗВТ між Україною та ЄС.

Зокрема, здійснюються реформи у таких сферах, як санітарні та фітосанітарні заходи, технічне регулювання та стандартизація, державні закупівлі, державна допомога тощо. На постійній основі проводиться робота щодо гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу, в тому числі в рамках Порядку денного Асоціації Україна — ЄС та Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Поряд з цим, з метою врахування інтересів українських товаровиробників та посилення конкурентоспроможності українських товарів в умовах функціонування зони вільної торгівлі, а також у рамках реалізації Програми економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» Кабінетом Міністрів України 15 червня 2011 року прийнято розпорядження № 548-р «Про затвердження плану заходів щодо збільшення переваг та мінімізації негативних наслідків створення зони вільної торгівлі з Європейським Союзом для економіки України». У 2012 році відповідні заходи було актуалізовано (розпорядження КМУ від 10.10.2012 № 762-р).

Водночас, у рамках реалізації Програми економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» проводиться робота щодо створення національного механізму імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

2 Згідно з досягнутими домовленостями лібералізація торгівлі охоплює понад 97% тарифних ліній, або понад 95% обсягу двосторонньої торгівлі між сторонами. Розкажемо докладніше про решту відсотків, тобто про винятки.

Стосовно решти 3% тарифних ліній (це здебільшого сільськогосподарські товари) передбачено інші режими.

З боку сторони ЄС — це режим квотування чутливих товарів, які зазвичай вилучаються з режиму лібералізації при укладенні угод про вільну торгівлю, тобто підпадають під загальний режим оподаткування при митному оформленні.

Йдеться не про обмеження обсягів імпорту, а лише про те, що імпорт зазначених товарів понад визначений обсяг підпадатиме під загальний режим імпорту, тобто оподатковуватиметься за тими ж умовами, які діють для України сьогодні. Таким чином, українські виробники отримують можливість завозити певні обсяги цих товарів без справляння ввізних мит у рамках тарифної квоти.

На сьогодні сторонами досягнуто домовленості щодо 36 видів сільськогосподарських товарів, стосовно яких запроваджуються тарифні квоти для імпорту в ЄС. Серед цих товарів є: свинина, м'ясо птиці, цукор, зернові культури тощо.

Застосування квот ЄС здійснюється на основі принципу «Перший прийшов, перший отримав».

Інформацію щодо того, які товари підлягають квотуванню з боку сторони ЄС, обсягів відповідних квот та невикористаних обсягів квот можна буде знайти на сайтах Європейської комісії та Служби підтримки експорту.

З боку України щодо таких товарів запропоновано зниження мита на 20% та 50% протягом певних перехідних періодів (7 та 10 років), а також режим квотування (цукор, м'ясо птиці, свинина).

Сім разів відміряли — можемо «різати»

3 Відомо, що скасування більшості ввізних мит, які сьогодні діють в Європейському Союзі щодо українських товарів, відбудеться вже в перший рік дії угоди. Наскільки швидко це зможуть відчути українські споживачі.

Що стосується українських споживачів, то вони одні з перших зможуть відчутти результати запровадження режиму вільної торгівлі між Україною та ЄС. Оскільки ввізні мита на товари будуть повністю скасовані, а на деякі товари почнуть поступово щорічно знижуватись, вже з першого дня дії положень, відповідно і товари походження з ЄС подешевшають. Прикладом може бути набуття чинності угоди про вільну торгівлю з Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ), в яку входять чотири країни: Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія. В перший же місяць можна було спостерігати зниження цін на товари походження з цих країн, наприклад на сири та рибу продукцію.

Належна імплементація положень угоди у перспективі обов'язково підвищить довіру інвесторів. А це дасть змогу відкривати нові високотехнологічні підприємства

4 Як процеси, що відбуватимуться на українсько-європейському ринку, позначаться на конкурентоспроможності наших виробників на ринках третіх країн.

У рамках угоди Україна бере на себе зобов'язання прийняти для використання на внутрішньому ринку міжнародні та європейські норми та стандарти виробництва і якості продукції. Для споживачів це означає, що якість та безпечність української продукції значно підвищиться та відповідатимуть аналогічним показникам, які прийнятні в провідних країнах світу. Безумовно, автоматично підвищиться конкурентоспроможність вітчизняної продукції не лише на ринку держав—членів ЄС, а й на ринках третіх країн.

5 Наявність міжнародного договору, що передбачає вільну торгівлю з Європейським Союзом, має стати потужним аргументом на користь збільшення прямих іноземних інвестицій. У разі вільноньського успіху на нас чекає інвестиційний бум.

Імплементація положень щодо запровадження зони вільної торгівлі, зокрема поліпшення інвестиційного та бізнес-клімату в Україні, має стати потужним додатковим аргументом на користь збільшення надходження прямих іноземних інвестицій у виробництво товарів або послуг, орієнтованих на експорт до держав—членів ЄС, використовуючи наявні конкурентні переваги української економіки.

6 Наскільки перебудова вітчизняної економіки відкриє нові перспективи інтенсифікації співробітництва з країнами Митного союзу та СНД.

Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом не призведе до значної зміни торговельного режиму

з країнами Митного союзу. Наразі Україна та країни-члени Митного союзу регулюють свої торговельні відносини в рамках Угоди про вільну торгівлю країн СНД. Водночас, режим вільної торгівлі з ЄС позитивним чином позначиться на російських підприємствах, що зареєстровані і діють в Україні. Це дасть змогу їм скористатися перевагами доступу на ринок ЄС.

Крім того, підписання та належна імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС створить нові можливості для міжнародної економічної співпраці та в перспективі матиме позитивний вплив на розвиток кооперативних зв'язків між підприємствами України та інших країн світу, включаючи країни Митного союзу.

У перспективі належна імплементація положень угоди матиме, як наслідок, загальне поліпшення умов для ведення економічної діяльності, інвестиційного клімату в Україні та підвищення рівня довіри потенційних зовнішніх та внутрішніх інвесторів до вітчизняної судової системи, що сприятиме розвитку галузевого співробітництва у виробничій сфері та залученню прямих інвестицій у

розвиток виробництва, у тому числі високотехнологічних, що потребують довгострокових інвестицій. Це відкриє нові можливості для розвитку національної економіки України та її стратегічних партнерів, розвитку кооперативних зв'язків між підприємствами України та інших країн світу, серед яких не лише країни-члени ЄС, а й, зокрема, країни-члени МС.

Поліпшення умов доступу на найбільший у світі ринок створюватиме умови для виходу обсягів та якості продукції, що спільно розробляється і виробляється підприємствами України та країн МС, на принципово новий, вищий рівень. Наближення внутрішніх норм і стандартів України до норм і стандартів ЄС може сприяти активізації співробітництва не лише з країнами-членами ЄС, а також з іншими країнами, зокрема країнами-членами МС.

Це стосується також розвитку кооперативних зв'язків на рівні окремих підприємств в Україні та країнах МС, що у власній діяльності орієнтуються на кращі світові стандарти управління, безпеки та якості. При цьому, зважаючи на стратегічне партнерство, позитивні результати та динаміку багаторічної тісної співпраці окремих країн МС з ЄС у багатьох секторах, у перспективі можна очікувати поступової конвергенції норм і стандартів країн-членів МС до норм і стандартів ЄС, що сприятиме ще інтенсивнішому розвитку економічних відносин між ними та Україною на якісно новому рівні.

7 Угода з ЄС — не догма. Які можливості для перегляду цього двостороннього договору передбачені.

Згідно зі статтею 481 Угоди про асоціацію сторони забезпечують її всебічний перегляд протягом п'яти років з дати набрання нею чинності, а також у будь-який інший час за взаємною згодою сторін. Окрім цього, створений у рамках угоди комітет з питань торгівлі може періодично переглядати та вносити корективи до положень угоди.

Рада асоціації, засідання якої проходять на щорічній основі, також періодично переглядає функціонування цієї угоди у світлі її цілей (стаття 461).

ІНТЕГРАЦІЯ: ПОГЛЯД ЕКСПЕРТІВ

Аграрії більше виграють, аніж програють

ПЕРСПЕКТИВА. Найбільшу вигоду від зони вільної торгівлі з Євросоюзом отримують сільгоспвиробники

Галина ІЩЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

На запитання «УК», чи виграє агросектор України від підписання Угоди про асоціацію з ЄС, більшість експертів відповіли ствердно, зауваживши, що «більше виграє, ніж програє». Адже з її підписанням для більшого асортименту та обсягу вітчизняної сільгосппродукції будуть відкриті кордони на євrorинок, а це 500–600 мільйонів платоспроможних споживачів. При цьому перший рік ми експортуватимемо більшість своєї продукції без мит, або за знизженими митами 0,5%. Наразі ще тривають переговори за деякими позиціями. Щоправда, доступ на цей ринок матимуть лише якісні та безпечні продукти, які відповідають євростандартам.

Зерновика мають потенціал

«Початковий ефект від скасування мит з боку Євросоюзу, за оцінками експертів, забезпечить додаткові надходження від експорту сільгосппродукції розміром понад чотири мільярди гривень. Зокрема від торгівлі зерном Україна зможе додатково отримати понад два мільярди гривень», — зазначив під час нещодавнього зернового конгресу міністр аграрної політики та продовольства Микола Присяжнюк, додавши, що за січень—липень цього року ми експортували в ЄС продукції на 2,6 мільярда доларів (при зовнішньоторговельному обігу між Україною і країнами ЄС 4,6 мільярда доларів), або на 16,3% більше, порівняно з відповідним періодом торік. При цьому найбільшою популярністю у європейців користувалися наші олія, зернові та олійні культури.

Те, що хороші перспективи на ринку ЄС мають наші зерновика, підтвердив і начальник відділу АПК ДП «Укрззовнішінформ» Олександр Одосій. «За якістю зерна можемо конкурувати не лише з європейцями, а й з американцями та бразильцями. При високих стандартах якості зерна в Європі Україна готова експортувати туди і пшеницю, і кукурудзу. Наприклад, якісна українська кукурудза найдешевша у світі, тому експорт її лише зростає», — зауважив він, додавши, що експортні перспективи матиме не лише зернова галузь, а й переробка збіжжя (це і корми для тварин, і борошно), де маємо хорошу квоту.

Як відомо, останнім часом зернова галузь демонструє швидке зростання, та її потенціал виробництва та експорту значно вищий і його можна істотно збільшити, переконані експерти. За словами дирек-

Українська курятина може завоювати ринки європейських країн

тора департаменту зовнішньоекономічних зв'язків Мінагропроду Вадима Трюхана, угода якраз сприятиме цьому, адже з її підписанням Україна може розраховувати на прихід ще більших інвестицій у галузь, розвиток сучасних агротехнологій, розбудову інфраструктури, логістики, розширення ринків збуту, а отже, й на збільшення виробництва.

Птахівники перші і поза конкуренцією

Найбільш підготовленими до експорту в Європу своєї продукції виявилися птахівники. Так, за словами директора консалтингової компанії «ПроАгро» Миколи Верницького, на цьому ринку працює два потужні і сучасні гравці з модернізованим виробництвом, яким буде легко підлаштуватися під єврономію. До того ж у нас переважає виробництво курятини, і потужності птахофабрик дають змогу експортувати її на євrorинок.

Про готовність почати постачання курятини у країни ЄС уже в листопаді заявив голова ради директорів «Союзу птахівників України» Олександр Бакуменко. Здійснюватимуть їх три підприємства агрохолдингу «МХП», які у липні отримали дозвіл на це: Миронівська птахофабрика (охолоджена і заморожена курятина), Снятинська птахофабрика (гусяче м'ясо, фуа-гра) і Миронівський м'ясопереробний завод «Легко» (готові м'ясні продукти). Очікується, що у перспективі холдинг щорічно експортуватиме на євrorинок 30–50 тисяч тонн курятини.

Цікаво, що вже зараз польські ЗМІ, зокрема польська газета «Puls Biznesu» написала з посиланням на експертну думку, що навряд чи польська курятина витримає конкуренцію українській (після відкриття зони вільної торгівлі ЄС з Україною) та американській (після створен-

ня трансатлантичної зони вільної торгівлі між США і ЄС до кінця 2014 року). «У цій конкуренції у нас практично немає шансів через дешеві корми в Україні», — роблять висновки польські експерти.

«Молочка» з хорошими шансами

Експерт Українського клубу аграрного бізнесу Тарас Гагалюк зауважив, що нині нам треба грати на випередження і налагодити увесь ланцюжок: від виробництва до постачання у торгівельні мережі за стандартами якості, прийнятими у Європі. Тоді у нас буде шанс. Бо якщо прийдуть європейські ветеринари та контрольні органи, щоб дізнатися, як у нас побудований процес, чи готова наша продукція виходити на ринки ЄС, можуть виникати проблеми. Адже в Україні лише 20% молока виробляють підприємства, інші 80% — у приватному секторі. Аби лишатися на ринку молока та м'яса, селянам треба об'єднуватися у кооперативи. Іншого шляху просто немає, але поки що цей процес досить млявий.

А за прогнозами гендиректора Центру підвищення ефективності в тваринництві Миколи Бабенка, якщо в Україні не змінюватимуть агротехнології у тваринництві на сучасні та ефективні, то в зоні вільної торгівлі з Європою у 2/3 наших тваринників перспектив немає. Адже ціни на українську свинину та молочну продукцію вже зараз у півтора—два рази вищі, ніж у ЄС.

Ще один плюс в євроінтеграції для «молочки» знайшов перший заступник міністра аграрної політики та продовольства Іван Бісюк. «При відкритті ринку ЄС важливі не стільки обсяги постачання української продукції, скільки можливість українських компаній диверсифікувати їх за рахунок країн-членів ЄС», — сказав він, м'яко натякнувши, що 80% нашої

«молочки» йде на російський ринок, де останнім часом не завжди нам раді.

Харчі стануть дешевшими, а гривня стабільнішою

Після підписання угоди ціни на продукти харчування в Україні не зростуть, а навпаки знизяться, впевнений директор консалтингової компанії «ПроАгро» Микола Верницький. Адже на український ринок знайдеться багато якісної і дешевшої європейської продукції і нашим виробникам нічого не залишиться, як підвищувати свою конкурентоспроможність, модернізуючи виробництво, та знижуючи ціни виробництва й продукції, або йти з ринку. Тож від цього однозначно виграють звичайні українці-споживачі харчів. Щоправда, деякі експерти зауважують, що це станеться не миттєво, а протягом 5–6 років.

Посол США в Україні Джеффри Пайет теж переконаний, що з підписанням Угоди українським виробникам українська продукція подешевшає щонайменше на 15%. Через те, що українським виробникам не доведеться більше проходити окрему сертифікацію в країнах Європи. Це позитивно позначиться на популярності українських товарів у Європі та збільшенні обсягів їх експорту.

«Ще більше ми виграємо від зниження митних зборів на українську продукцію, а також від збільшення квот на поставки до Європи. За більшістю напрямів митні збори знизять до нуля. Це також позитивно відіб'ється на ціні. А також позитивно позначиться на українській економіці. З одного боку, збільшиться виробництво всередині країни. З іншого — зросте приплив іноземної валюти, що дасть змогу зробити гривню ще стабільнішою», — переконаний аналітик Міжнародного центру перспективних досліджень Олександр Жолудь.

ТОЧКА ЗОРУ

У зоні ризику — винороби

Володимир ЛАПА,
гендиректор Українського клубу
аграрного бізнесу:

— Переговорний процес показав, що не лише Україна боїться конкуренції з боку певних видів європродукції, зокрема молока та м'яса. ЄС теж чітко розуміє: Україна може бути серйозним конкурентом, зокрема, що стосується курятини, зернових та олії. Компроміс було знайдено і підготовлено доволі збалансовану угоду. З одного боку, ринки відкриваються, з іншого, не повністю, аби за деякими критичними позиціями забезпечити захист внутрішнього ринку. Передбачено надання тарифних квот, коли за нульовими або знизженими ставками можна ввозити лише обмежений обсяг продукції. В ЄС нині більше обмежень, аніж в Україні. Передбачено також перехідний період для кожного виду продукції. Тому формат зони вільної торгівлі з натяжкою можна назвати вільною, але вона достатньо збалансована і може посилити сильні сторони ЄС та України й мінімізувати слабкі.

Якщо говорити про зону ризику, то в ній опиняться винороби та молочники з окремими видами продукції. Йдеться про неможливість використання географічних найменувань, які зареєстровано в Євросоюзі. Зокрема такі: коньяк, шампанське, портвейн, мадера, сир фетта, пармезан, камбер тощо. Після перехідного періоду ми не зможемо їх виробляти. Це була принципова позиція ЄС, не погодившись з якою, угода не відбулася б. Інші види сирів ми зможемо експортувати в ЄС без мит, у необмеженій кількості і навіть без перехідного періоду, якщо отримаємо дозвіл від Єврокомісії з охорони здоров'я і захисту прав споживачів ЄС (SANCO).

Щодо інших видів продукції, то основний ризик Україна взяла на себе, ще коли вступала у СОТ. Тоді щодо більшості агропродукції ставки ввізного мита були знизжені до 5–10%. Тому якщо зараз вони знизяться з п'яти до нуля, це не буде критичним.

Є можливості для росту

Андрій ДИКУН,
президент Асоціації виробників молока:

— Однією з ключових переваг України на ринку ЄС є те, що ми маємо можливості для росту. У Європі такого потенціалу немає. По-перше, через брак землі. За їхніми законами на утримання однієї корови треба мати один гектар землі, й тому навіть якщо вони захочуть тримати більше худоби, то не зможуть. У середньому європейській фермері можуть собі дозволити утримувати до 35 корів, тоді як в Україні в цьому плані значно більші можливості. По-друге, молочну галузь ЄС добре дотують і підтримують фінансово з бюджету, на відміну від того, що є в Україні. Але до 2015 року таку підтримку мають звести до нуля, і без підтримки ззовні європейські молочники навряд чи будуть такими ефективними. По-третє, нам є куди рости в плані ефективнішого використання тварин, бо є ферми, де отримують від корови 10 тонн на рік, а є — де 4 тонни. Звісно, оптимальним було б, якби держава знайшла можливість підтримати молочну галузь, як свого часу зробила з птахівництвом.

Експорт олії може зрости на 40%

Ігор ОСТАПЧУК,
експерт аграрних ринків УКАБ:

— Після підписання угоди завдяки скасування митних зборів Україна зможе збільшити поставки соняшникової олії на європейський ринок до 832 400 000 тонн, що на 40% більше, ніж країна поставила торік, а також стати п'ятою за обсягами поставок олії в ЄС. Крім того, скасування Україною мита на ввезення устаткування і техніки дасть змогу дешевити модернізацію та технічне переоснащення галузі.

МОВОЮ ЦИФР

За попередніми домовленостями з ЄС Україна зможе постачати в Європу до мільйона тонн пшениці з нульовою митною ставкою, 40 тисяч тонн свинини, 12 тисяч тонн телятини, 36–40 тисяч тонн м'яса птиці.

ІНТЕГРАЦІЯ: ЯК ДОПОМОГТИ БІЗНЕСУ

«Оптимальним варіантом для нас є взяття на озброєння європейської системи фіскальних стимулів»

Завідувач сектору грошово-фінансової стратегії Національного інституту стратегічних досліджень, кандидат економічних наук Олексій МОЛДОВАН

Підписання Україною Угоди про Зону вільної торгівлі з ЄС, можливі вигоди і втрати вітчизняної економіки від цього без перебільшення стали основною темою дискусій в нашій державі. Попри більшість прихильників євроінтеграції вистає її противників, котрі висувують свої аргументи, спираючись при цьому на думки, які вже висловлювали неодноразово політики сусідньої країни. Однак навіть ті, хто прагматично оцінює плюси і мінуси приєднання України до ЗВТ з ЄС, впевнені, що певні труднощі в українських підприємств виникнуть. І щоб їх подолати, потрібна підтримка держави. Що саме мають робити державні інституції для підтримки вітчизняного бізнесу — про це наша розмова із завідувачем сектору грошово-фінансової стратегії Національного інституту стратегічних досліджень Олексієм МОЛДОВАНОМ.

УК Якщо Зона вільної торгівлі стане реальністю, чи зможе український бізнес конкурувати на рівних з тими, для кого ЄС давно вже є, так би мовити, рідним домом і вони почувають себе у хитросплетіннях тамтешніх реалій як риба у воді?
— Найефективнішим і найрозумнішим розв'язанням цієї проблеми для України є перейняття європейської системи державної допомоги бізнесу. Адже європейські чиновники вимагають від України скасування більшості податкових пільг, оскільки це, на їх думку, порушує принципи ринкової економіки, створюючи українським виробникам неконкурентні переваги. Водночас, більшість країн ЄС застосовує значно ширший пакет фіс-

кальних заходів для розвитку підприємництва, який включає прями бюджетні трансферти та комплекс податкових пільг.

При цьому найбільші можливості щодо надання державної допомоги, в тому числі й податкових пільг, мають східні країни ЄС, тобто наші найближчі сусіди, і прями конкуренти в Центрально-Східній Європі — Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія. Враховуючи, що тут відносно невисока вартість робочої сили, а підприємства мають доступ до довгих та дешевих фінансових ресурсів, технічної та фінансової допомоги з бюджетів ЄС, держави та органів місцевого самоврядування, конкурувати з ними буде досить складно, навіть на внутрішньому ринку.

УК І який же вихід з цієї непростой ситуації?

— Відчутно знизити загрозу падіння конкурентоспроможності вітчизняних підприємств допоможе реформування системи фіскальних інструментів підтримки підприємництва. Про доцільність запровадження в Україні реальних і дієвих податкових стимулів говорять практично всі політики і чиновники, проте на практиці мало що виходить. Обумовлено це тим, що сам об'єкт підтримки чи стимулювання досить складний. Треба чітко усвідомлювати, що саме необхідно підтримувати і стимулювати і на якій ланці досягається максимальний ефект при мінімальних затратах бюджету. Варто пам'ятати, що нормативні документи ЄС і СОТ, за рідким винятком, забороняють надавати державну допомогу у формі податкових пільг окремим гос-

подарським суб'єктам, але дають змогу підтримувати певні напрями економічної діяльності.

Цим повною мірою і користується більшість країн ЄС, а особливо наші західні сусіди. Для того щоб наочно порівняти те, в яких стартових умовах розпочнуть діяльність українські та європейські компанії на спільному ринку, достатньо подивитися на виробництво в розрізі «економічного шляху» нового товару від зародження ідеї до виведення його на ринок.

УК Деталізуйте, якщо можна, цей шлях і етапи, на якому бізнес може одержати підтримку від держави.

— Умовно його можна розподілити на чотири стадії:

- ✓ проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок (НДДКР), коли ідея матеріалізується в конкретний проект лише на папері;
- ✓ комерціалізація НДДКР. Мається на увазі пошук інвестора для втілення розробок у практику. Адже НДІ чи групи ентузіастів не мають достатніх фінансових ресурсів для цього;
- ✓ промислове впровадження інновації, тобто масове виробництво на основі нових розробок. Для нових технологій чи нових технічних рішень він формується в процесі модернізації виробництва, коли підприємства оновлюють свою технологічну та технічну базу;
- ✓ поточна господарська діяльність, пов'язана з основною діяльністю підприємства. На цьому етапі інновація виводиться на ринок та здійснюється її просування.

Кожна держава зацікавлена в тому, щоб усі стадії інноваційного процесу відбувалися в межах її юрисдикції, оскільки саме за таких умов досягається максимальне зростання виробництва, кількості робочих місць, доходів бюджету. Проте рішення інвесторів ґрунтується на збалансуванні ризику та прибутку. Очевидно, що для бізнесу найменш ризикованим є перепродаж уже готової продукції, більш ризикованим — налагодження власного виробництва за вже розробле-

ДОСЬЄ «УК»

Олексій МОЛДОВАН. Народився 23 листопада 1984 року у Верхньодніпровську Дніпропетровської області. Закінчив Дніпропетровський національний університет, де отримав кваліфікацію магістра за спеціальністю «Економіка підприємства». У 2012 році, після закінчення навчання в аспірантурі Національного інституту стратегічних досліджень, захистив кандидатську дисертацію. Навчався у Варшавському університеті за напрямками «Податкове право ЄС» та «Системи публічних фінансів». З січня 2009 року — старший консультант відділу економічної та соціальної стратегії Національного інституту стратегічних досліджень. З липня 2010 року — завідувач сектору грошово-фінансової стратегії відділу економічної стратегії цього інституту. Автор понад 100 наукових та аналітичних робіт.

ною моделлю (шляхом придбання патенту чи ліцензії), і, очевидно, найбільш ризикованою діяльністю є заглиблення до етапу науково-дослідних та дослідно-конструкторських розробок.

УК На якому саме з цих етапів можлива підтримка державних органів?

— Для того щоб забезпечити весь виробничий ланцюжок, уряди різних країн надають значну підтримку підприємствам на різних його стадіях, проте найбільше там, де існує максимальний ризик для підприємств. Цим самим держава фактично бере на себе частину ризиків та підвищує очікувану норму прибутку, що відчутно впливає на зацікавленість бізнесу розвивати свою діяльність. Ці досить зрозумілі речі спонукають наших західних сусідів запроваджувати досить значні фіскальні інструменти підтримки своїх підприємств.

Як бачимо, країни-конкуренти України здійснюють пряму фіскальну підтримку свого бізнесу на всіх стадіях виробництва. Це створює кумулятивний ефект: чим більше стадій економічної діяльності охоплює підприємство, тим більше своїх витрат воно може компенсувати за рахунок державної допомоги. Приміром, якщо підприємець задумав розробити і вивести на ринок новий товар, то його сукупні витрати в Польщі будуть на 25–30% нижчі, ніж в Україні. Зазначимо, що всі перелічені країни мають спеціальні економічні зони (СЕЗ), де існують найбільші податкові стимули. Часто в їх рамках концентруються практично цілі галузі. Зокрема, в СЕЗ перебуває майже вся автомобіль-

на промисловість Словаччини та Польщі.

УК Але ж в Україні теж чимало підприємств мають пільги, проте якісних та кількісних кардинальних змін в нашій економіці щось особливо не помітно...

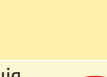
— Ефективність європейської системи державної допомоги бізнесу в тому, що податкові пільги мають чітку стимулюючу спрямованість. Підприємства можуть розраховувати на них лише тоді, коли вони реалізують інвестиційні проекти і зобов'язалися довести їх до завершення. Більше того, найбільшу допомогу вони можуть отримати, якщо весь цикл (від НДДКР до виведення товару на ринок) розміщуватиметься в рамках юрисдикції однієї країни. Вітчизняна ж система податкових пільг переважно спрямована на збільшення ліквідності підприємств. Вона не сприяє модернізації виробництва, а тим більше здійсненню НДДКР. В кращому разі додатковий фінансовий ресурс буде спрямований на розширення поточної господарської діяльності або, максимум, налагодження виробництва за іноземними ліцензіями чи патентами. Реформування ж системи фіскальної підтримки економіки має бути спрямовано на стимулювання підприємств розвивати весь цикл господарської діяльності на території України і забезпечити їх конкурентоспроможність на внутрішніх та світових ринках.

УК Наразі ви самі говорите, що чиновники ЄС досить прохолодно ставляться до будь-яких ініціатив України щодо запровадження податкових стимулів для інвестиційно-інноваційної діяльності. Як у такому разі бути?

— Безумовно, якщо Україна обрала європейський вектор розвитку, то варто уникати створення конфліктних ситуацій у відносинах з ЄС. Але підтримка вітчизняного бізнесу залишається одним із фундаментальних завдань уряду незалежно від зовнішньополітичного курсу, тим більше, що мова йде не про запровадження якихось неконкурентних переваг для українських підприємств, а лише про створення для них рівних умов з європейськими конкурентами. В цьому питанні необхідно знаходити нові рішення. Найбільш оптимальним варіантом є взяття на озброєння європейської системи фіскальних стимулів. В такий спосіб уряд отримає широкі можливості для підтримки вітчизняного виробника, при цьому не тільки уникне спротиву з боку ЄС, а й задекларує готовність поглиблювати інтеграцію до ЄС.

Василь ТУГЛУК,
«Урядовий кур'єр»

Фіскальні інструменти підтримки господарської діяльності у країнах Центрально-східної Європи

Країна	Стадія господарського процесу			
	Проведення НДДКР	Комерціалізація результатів НДДКР	Модернізація виробництва, впровадження нових технологій	Підтримка поточної господарської діяльності
	1. Бюджетні гранти зі структурних фондів ЄС та державного бюджету на здійснення НДДКР. 2. Податкові пільги для суб'єктів, що мають статус науково-дослідних центрів.	Бюджетні трансферти, що відшкодовують частину витрат на комерціалізацію результатів НДДКР.	1. Технологічний податковий кредит зі ставкою 50% на придбання нових технологій у формі нематеріальних активів (ліцензії, патенти, ноу-хау тощо). 2. Компенсація до 50% вартості інвестиційних проектів, реалізованих в СЕЗ.	Податковий кредит на розширення поточної діяльності, державні гарантії для кредитів для малого та середнього бізнесу.
	Бюджетні гранти зі структурних фондів ЄС та державного бюджету на здійснення НДДКР.	Бюджетне фінансування інфраструктури для комунікації бізнесу і науки.	Компенсація до 50% вартості інвестиційних проектів реалізованих в СЕЗ.	Повне звільнення від оподаткування податком на прибуток на 5 років для збільшення обсягів виробництва.
	1. Податкова знижка з податку на прибуток в розмірі 200% вартості НДДКР. 2. Податковий кредит зі ставкою 10% для великих підприємств та 25% для підприємств малого та середнього бізнесу на витрати, пов'язані з винагородою науково-дослідницького персоналу.	Податковий кредит на комерціалізацію НДДКР (Patent Box). Дозволяє враховувати з бази оподаткування податку на прибуток 50% доходу від отриманої плати за використання іншими суб'єктами його прав на розроблені і запатентовані ним НДДКР.	Інвестиційний податковий кредит з діапазоном ставок 25–50% на реалізацію інвестиційних проектів. Максимальне зниження податку – 80% в період до 10 років.	Компенсація відсотків за залученими кредитами.
	Податковий кредит в розмірі 20% вартості НДДКР.	Бюджетне фінансування інфраструктури для комунікації бізнесу і науки.	1. Звільнення від сплати податку на прибуток для компенсації частини вартості інвестицій. 2. Повне звільнення від сплати податку на будівництво та податку на нерухомість.	Державні пільгові кредити.

За даними Національного інституту стратегічних досліджень

ІНТЕГРАЦІЯ: ПОГЛЯД ЖУРНАЛІСТІВ

В Україні набагато більше спільного з країнами ЄС, ніж ми уявляємо

НАШ ВИБІР. Варто трохи пожити життям простого француза, щоб зрозуміти: ми маємо менталітет європейців, якого не змогли знищити навіть десятиліття радянської пропаганди

Вікторія ВЛАСЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

Нашу країну часто порівнюють із Францією. Адже площа та кількість населення у нас майже однакові. Багато хто вважає, що на цьому подібність і закінчується. А даремно.

На власному досвіді

Безумовно, семиденний тур до Парижа чи гламурна поїздка в Канни залишить у вас шлейф яскравих, ні на що не схожих вражень, підсиленних смаком чудового вина та французької кухні. І на заздрісні запитання друзів, як пройшла поїздка, ви ностальгійно зітхатимете зі словами: «Та що там скажеш, Париж!» Але для того, щоб збагнути, чим живить пересічні французи і які вони у повсякденні, треба поторгуватися на місцевому базарчику, обговорити з господарем хлібного магазинчика останні політичні події, посидіти в черзі до зубного лікаря, застрягнути в ліфті, залити сусідів на різдвяний Святвечір, відвідувати шкільні батьківські збори і користуватися громадським транспортом. Пройшовши успішно усі ці етапи, власкор «УК» у Страсбурзі бере на себе сміливість стверджувати, що у ставленні до життя українці і французи дуже подібні.

Французи, як і українці, дуже люблять відпочивати.

І рік не лише у 37-денній відпустці, яку визначено законом у Франції, й 11 офіційних державних святках, які відзначають щороку. Французи, як і українці, вміють перетворити на маленьке свято навіть звичайну обідню перерву. Пригадую, як один випадок ледь не змусив мене розплакати від розчулення і хвили спогадів про батьківщину. Якось у Страсбурзі я зайшла до відділення одного з найбільших французьких банків, і хоча час обідньої перерви вже давно завершився, три віконечка, за якими мали сидіти клерки, були порожні. Постоявши хвилин із десять, я почала демонстративно кахикати, і тут із глибини службового приміщення, обтрушуючи крихти з рота і попиваючи на ходу каву, вибіг банківський службовець. «Вибачте, день народження у співробітниці відзначали, вона торг принесла», — пояснив він.

І в смаках, і в побуті

Якщо цими осінніми днями вирушите у мандрівку довколишніми ельзаськими селами, вас не полишатиме враження, що подорожуєте Житомирською областю. Зорані під озимину поля, стебла сухої кукурудзи, акуратні валки соломи, рядочки зимової капуста, яблуневі сади, стада корів, величкі хатки з городами,

Українці схожі на французів хоча б тим, що мають витончений гастрономічний смак

рябі кури у дворах, і лише рівненське асфальтове покриття без ознак ям та вибоїн нагадує вам, що їдете не українською дорогою. А після того, як скуштуєте місцевої кухні, в якій почесним інгредієнтом є маленькі шкварки, що ними в Ельзасі щедро приправляють усі страви (навіть піцу), ваші сумніви з приводу близькості України та Франції остаточно розвіються. Тут доволі зневажливо ставляться до знежирених продуктів і вегетаріанських страв і свято вірять у користь усього того, що

дала рідна земля і чим з давніх-давен харчувалися предки.

Французи так само, як і українці, не довіряють політикам, бо вважають, що вони ніколи не виконують передвиборчих обіцянок; критикують систему державної шкільної освіти за те, що вчителі перестали бути чуйними й уважними до дітей; економлять гроші й беруть кредити, бо ціни тут повільно, але невпинно зростають; французи багато палять, а їхня любов до вина вже стала ідіоматич-

ною; вони бережуть рідну мову, бо хочуть, щоб їхні діти вирости гідними громадянами своєї країни.

Щоб символ став реальністю

Музей історії Ельзасу — один з найцікавіших у Страсбурзі. Коли проходиш кімнатами, у яких відтворено картини життя і побуту цієї місцевості, то розумієш, як тяжко працювали люди, щоб створити те, чим зараз пишуться їхні нащадки. Кухонне начиння, меблі, ви-

шивки, ікони, приладдя кузні, броварні, пекарні... Заняття народу, який споконвіків працював на землі, любить і шанує її. Між іншим, елемент святкового костюма ельзаських жінок — вінок з маків і волошок, прикрашений стрічками.

Проте найбільше мене вразив сам символ провінції Ельзас. Ним виявився наш лелека! Місцеві туристичні крамниці забиті м'якими іграшками-лелеками, чорногузи вибиті на сувенірних рушниках та скатертках, їхніми залізними фігурками прикрашено тушені ресторанички та кафе. За ельзаським повір'ям, якщо мати хочє, щоб у родині з'явилася дитина, вона кладе на підвіконня грудочку цукру, аби приманити на подвір'я лелеку, щоб він звив на даху гніздо — символ добробуту, миру і достатку в Ельзасі.

Проте лелеки існують тут не лише на емблемах. Вони абсолютно вільно почувуються у страсбурзьких парках і охоче беруть хліб із рук.

А в Україні чорногузи зустрічаються дедалі рідше. Але ми можемо зробити так, щоб вони повернулися. Треба ухвалити демократичне законодавство і почати за ним жити, знищити нарости корупції, стати дбайливими господарями на власній землі й гідними громадянами своєї держави, адже іншої у нас просто немає. І тоді лелеки в Україну повернуться.

«УК» звернувся до журналістів, акредитованих при Раді Європи, з проханням оцінити своєїнтеграційний крок України

«Методи відвертого тиску не шануються»

Іоланда БАДІЛІДА,
радіо «Свобода»
(Румунія):

— Я дуже сподіваюся на те, що Україна матиме Угоду про асоціацію. Більшість країн ЄС, у тому числі й Румунія, підтримують її в цьому. Важливо, щоб українці використали нагоду і продемонстрували свою незалежність. Щоб Україна була вільна у своїх діях і не відчувала над собою тягаря чиеїс політичної волі, вона повинна стати незалежною передусім від російського газу. Ціна на російський газ — завжди гаряча тема для Європи. І зараз Москва використовує цей «переконливий аргумент» для того, щоб підштовхувати країни у поле свого впливу. Звичайно, Росія не ворог для ЄС, такий підхід у сучасній Європі не використовується. Але Москва має розуміти, що методи відвертого тиску тут також не шануються, а волю сусідніх країн треба поважати.

Я маю таке саме минуле, що й українці. Румунія тривалий час перебувала під впливом Радянського Союзу, тому їй знайомі методи психологічного й економічного тиску. Але ця сила — негативна. Євросоюз також має свою силу. Вона полягає в повазі до прав людини і незалежній судовій системі, яка гарантує кож-

ПРЯМА МОВА

ному справедливе правосуддя. Зрозуміло, і Росія, і ЄС борються за нові ринки. Але, гадаю, український споживач виграве від того, що після підписання Угоди про асоціацію отримає якісніші товари, а українська продукція стане конкурентоспроможною на європейському ринку.

«Прогресивний і мудрий крок»

Кайхан КАРАЧІ,
NTV & CNBCe TV
(Туреччина):

— Коли Туреччина підписала Угоду про асоціацію у 1963 році, тоді ще існував Європейський Економічний Союз. Геополітична та політична ситуація в Європі була зовсім іншою, продиктованою умовами «холодної війни», яка поділила світ на два табори. Проте Рада Європи та ЄЕС тоді не критикували Анкару за порушення прав людини, оскільки Заходу потрібна була підтримка Туреччини у боротьбі проти Радянського Союзу. У 1987 році, коли в СРСР почалася перебудова і турецький уряд зрозумів, що ЄЕС набирає більшої ваги у світовій політиці, Анкара офіційно подала заявку на вступ до ЄЕС. А у 1996 році ми вступили до Митного союзу з ЄС, і це стало для нашої економіки справжнім шоком, тому що вона була абсолютно не конкурентоздатна порівняно з економікою ЄС. Але у турецького бізнесу був вибір: або швидко адаптуватися до нових правил, або просто зникнути. І спочатку наш торговельний баланс був з великою перевагою

на користь ЄС, тепер він майже п'ятдесят на п'ятдесят. І ми, фактично, вже стали членом ЄС, адже наші торговельно-економічні зв'язки з країнами-членами Євросоюзу регулюються однаковими правилами та нормами.

З 2005 року Туреччина, яка ще у 1999 році була кваліфікована як країна-кандидат на вступ до ЄС, веде переговори про приєднання до Євросоюзу (і я переконаний, що якби Туреччина була меншою, то вже ми давно були б у ЄС). Але Брюссель робить усе можливе, щоб загальмувати цей процес. Тепер в Анкарі ніхто вже й не сподівається на членство в ЄС. Я знаю, що це політичне рішення, і спочатку ЄС сам повинен визначити, яким хоче стати в майбутньому. Адже ніхто не може передбачити, що станеться з ЄС через десять років, як не зміг сказати, що зникне СРСР. Але, на мою думку, це надзвичайно прогресивний і мудрий крок для України — підписати Угоду про асоціацію з ЄС. І Євросоюз повинен чітко усвідомлювати: якщо він не втримає Україну у своєму клубі, вона розвернеться і піде у напрямку до Росії.

«Я особисто вірю в ЄС»

Саманта АГРО,
інформагентство ANSA
(Італія):

— Сам факт того, що Україна формалізує свої поглиблені відносини з Євросоюзом, уже позитивний. Проте, як свідчить історія, часто підписання двосторонніх угод відбувається на тлі загострення певних політичних обставин. І

хоча укладення Угоди про асоціацію є обопільним рішенням України та Євросоюзу, дехто сприймає її як угоду проти третьої сторони. Таке хворобливе реагування Росії на бажання Києва поглибити співпрацю з ЄС, очевидно, пояснюється тим, що Україна тривалий час перебувала у сфері впливу Москви, яка хоче за будь-яку ціну її там втримати. Схоже, Росія не вірить у задоволення, що угода має суто економічну вигоду і може виявитися корисною їй самій. Адже якби ця угода мала лише торговельно-економічну сутність, навіщо б у такому разі до України висували вимоги серйозного реформування судовництва, виборчого законодавства та захисту прав людини? Тим більше, що Україна вже є членом ООН і Ради Європи, а її політичний і державний устрій відповідає критеріям, потрібним для членства в цих організаціях. У Москві це добре розуміють, тому ставлять питання руба: або Україна з нами, або з ЄС.

Звичайно, рішення глибоко інтегруватися з ЄС — це рішення українського народу й уряду. Але Києву треба пам'ятати, що інколи ЄС буває трохи егоїстичним у відносинах зі своїми партнерами. Україна ризикує стати такою собі подушкою між двома блоками країн-членів ЄС і країн, які до нього не входять, і навряд чи комфортно почуватиметься від того, що її саму ще не запросили до лав Євросоюзу.

Але я особисто вірю в ЄС. Якось один італійський політик сказав, що керівництво країн ЄС любить ставити виключно собі в заслугу економічні чи політичні успіхи власних держав, а в усіх негативних моментах звинувачувати Європейську комісію. Ми почали потроху забувати, що мали до створення ЄС і що маємо зараз. А насправді в нас одна мета: гармонізувати усі аспекти нашого життя таким чином, щоб громадяни об'єднаної Європи почували себе впевненими у завтрашньому дні і майбутньому своїх дітей.

ІНТЕГРАЦІЯ: ЄС чи МС

Вибір визначив рівень життя

АРГУМЕНТ. Вільна торгівля з Європою дасть можливість Україні кардинально модернізувати соціально-економічний вектор розвитку держави

Василь ТУГЛУК,
«Урядовий кур'єр»

«Так» і «ні» не говорити — цього принципу дотримувалася влада України в зовнішній політиці майже два десятиліття. Оскільки ті, від кого залежав вектор руху держави, ніяк не могли визначитися з ним. Без перебільшення — це були роки втрачених можливостей. Адже країни колишнього соцтабору та республіки Прибалтики, які, позбавившись протекторату Москви, приєдналися до ЄС, встигли протягом цього часу значно випередити нашу країну за соціально-економічними показниками і передусім рівнем життя. Хоча після проголошення незалежності Україна мала кращі стартові позиції від багатьох з них. Тому нині, коли нарешті чітко визначено курс на євроінтеграцію, критики влади можуть говорити що завгодно, проте беззаперечним залишається головне: нарешті Україна одержала чіткий орієнтир. І розпочала рух до мети, досягнення якої дасть можливість бути їй європейською державою не лише географічно, а й відповідати високим соціально-економічним, правовим стандартам європейських країн.

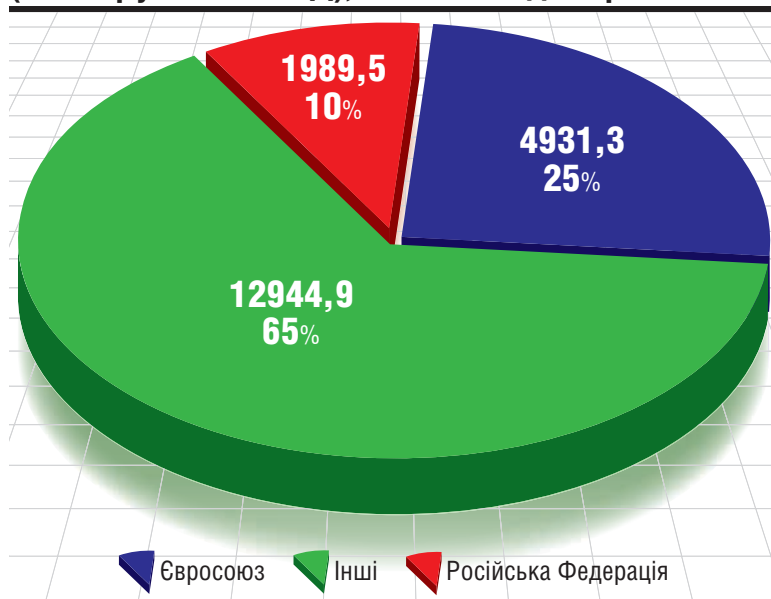
Перспективи взяли гору над страшилками

Відверто кажучи, не хотілося б знову згадувати «стратегічного» партнера, однак, хоч як це парадоксально, офіційний Кремль своїми діями прискорив наш рух в європейському напрямі. Там явно переоцінили власні сили та можливості впливу на нашу державу й недооцінили запас міцності української влади. Безпрецедентний тиск на Україну у вигляді так званих торгових воєн, газового шантажу, прагнення сформувавши імідж нашої держави на міжнародному рівні як ненадійного партнера врешті-решт повернулися до лоба тих, хто запустив цей «бумеранг». І нині вже Європа, яка раніше вірила, що «хохли крадуть газ», побачила справжнє обличчя і наміри російської влади та стала на захист суверенного права України обирати свій шлях розвитку.

Однак адепти євразійського напрямку руху нашої держави, як в РФ, так і доморощені, продовжують лякати Україну катастрофічними наслідками інтеграції з ЄС. При цьому не забувають рекламувати вигоди вступу України до Митного союзу, навіть не звертаючи уваги на те, що інколи нагадують Мюнхгаузена. Спершу угоду України від вступу в МС російські політики оцінювали в 6 мільярдів доларів щорічно. Через півроку ця цифра невідомо чому зросла до 12.

Але при цьому ніхто з російських політиків не аргументує свою позицію стосовно того, чому вони так хочуть добра Україні, що навіть готові нести економічні втрати. Адже внаслідок зменшення ціни, приміром, на газ, за умови вступу нашої держави в МС, російська скарбниця недоодержувала б щорічно від 3 до 6 мільярдів доларів в залежності від обсягів закупок. У зв'язку з цим напрошується висновок, що Кремль готовий жертвувати еко-

Структура експорту з України (1–24 групи УКТЗЕД), мільйонів доларів

Структура імпорту в Україну (1–24 групи УКТЗЕД), мільйонів доларів

Джерело: Український клуб аграрного бізнесу

номічними інтересами задля досягнення суто політичних цілей. Як вважають експерти, головна мета нинішньої російської влади — вивести свою країну в лігу провідних світових гравців. А досягти цього можна лише у разі залучення до своєї «команди» людських і сировинних ресурсів такої держави, як Україна.

Хоча в Росії мали б прислухатися до думок таких видатних політиків, як Жак Кретьєн і Збігнев Бжезінський. Вони вважають, що Україні, незалежно від її бажання та розуміння, належить вирішальна інтеграційна роль у Європі. Саме від України залежить, яким буде через 30 років євразійський простір — китайською гегемонією на кордоні з Європою чи потужною євроатлантичною демократичною спільнотою до сьогодення кордону з Китаєм. В Європі це усвідомили і, можливо, саме цим продиктовані кроки, які вона робить назустріч Україні.

Мовою цифр і порівнянь

Цікаво, що економічний аналіз теж підтверджує тезу про намагання офіційної Москви у рамках МС створити передусім політичний союз. На думку доктора економічних наук, професора Павла Гайдуцького, МС не має вирішального економічного значення

для самої ж Росії. Адже частка товарного експорту РФ в Казахстан і Білорусь становить усього 7,4%, а імпорту — 5,7. Зате майже половина зовнішньоторговельного обороту припадає на ЄС та стільки ж на інші країни, і передусім Китай. Щодо торгівлі інноваційною продукцією, то РФ імпортує з країн СНД лише 3% високотехнологічних товарів, а з ЄС — 35 та 62% — з інших країн світу. У зовнішній торгівлі на країни ЄвразЕС припадає в середньому 8% обороту, а на країни — члени СОТ — 88. Причому, якщо у 2009 році цей оборот становив 8,7%, то за рік функціонування Митного союзу він знизився до 7,8. Це ще одне підтвердження того, що офіційна Москва «городить» не економічний, а політичний «тин».

В одній з попередніх публікацій вже згадувалося про аналіз всіх «за» і «проти» вступу України в МС, проведений Національним інститутом стратегічних досліджень. Так от, більшість відомих учених-економістів з цієї проблематики звертають увагу на те, що економічна мотивація країн-членів у створенні МС видається не досить значимою. Порівняно з економічним регіональним об'єднанням азіатських країн і Євросоюзом МС є найслабшим гравцем. Навіть якщо припустити, що до нього приєднаються Киргизстан і Таджики-

стан, — Митний союз не зможе конкурувати ні з САФТА, ні з ЄС за своїм економічним потенціалом. Оскільки ЄвразЕС хоча і займає 91% території колишнього СРСР, його ринок становить усього 170 мільйонів осіб, сукупний ВВП — 1406 мільярдів доларів США, обсяг товарообороту — 120 мільярдів доларів США. У той же час в країнах ЄС проживає 500 мільйонів осіб, а сукупний ВВП — 16,4 трильйона доларів США.

Окрім цього, Єдиний митний тарифний союз на 92% складається з російських мит, які спрямовані на захист відсталого російського ринку від імпорту товарів. Унаслідок цього ціни на імпорту в Казахстан після входження в МС підстрибнули в півтора-два рази. Кошти ж, отримані від сплати ввізних мит, розподіляються наступним чином: Росія — 88%, Білорусь — 4,7, Казахстан — 7,3%. Тому цілком умотивованим можна вважати обурення тодішнього заступника прем'єр-міністра Казахстану Кайрата Келімбетова, який минулого року заявив: «Ми створюємо в рамках Митного союзу єдиний наднаціональний орган, як мені пояснили у Москві. Ну, і де тут захист наших національних інтересів?! До створення Митного союзу Казахстан мав певні ціни на споживчі товари — нині вони зросли. Населення запитує: а навіщо нам Митний союз, якщо ціни на товари зростають? А тут на місці ми нічого не можемо вирішити, тому що всі відповідальні органи розташовані у Москві». У цьому разі коментарі, мабуть, зайві.

Існує ще один промовистий показник — ВВП на душу населення. В Росії він становить \$17 700, Білорусі — \$15 900, Казахстані — \$13 900. Середня тривалість життя в Росії — 70,3, Білорусі — 70,7, Казахстані — 68,7 року. В Євросоюзі ВВП на душу населення становить \$34 500, середня тривалість життя — 79,7 року.

Окрім того, різниця в доходах між 10% найбагатших і найбідніших сімей в країнах Євросоюзу три-п'ятикратна. В країнах Митного союзу цей показник сягає тридцятикратного розміру. Лідруючі позиції утримують країни МС і за показниками тіньової економіки та корупції.

І ще кілька порівнянь. Для вступу до ЄС держава повинна дотримуватися принципів верховенства права і демократії, забезпечувати конституційні права і свободи своїх громадян. А також досягти такого рівня економічного розвитку, за якого національна економіка здатна витримувати конкуренцію на ринку ЄС, визнавати загальні правила і стандарти ЄС, включно з його економічними і політичними цілями. Як правило, питання про вступ країни до ЄС виноситься на загальнонаціональний референдум і його результати беруться до уваги керівництвом як самої країни, так і ЄС. Офіційні мови — 24 (тобто до органів ЄС громадяни держав ЄС можуть звертатися рідною мовою).

Щодо Митного союзу, то до держав, які мають намір приєднатися до нього, не висувається жодних вимог у сферах прав і свобод їх громадян, якості державного врядування, зниження

рівня корупції тощо. Установчі документи Митного союзу не передбачають поетапного або часткового приєднання — лише повноцінну участь через приєднання до всього без винятків масиву угод, що становлять його юридичну базу. Робоча мова всіх органів Митного союзу — російська.

Мабуть, навіть вищеназваних цифр і фактів достатньо, щоб зрозуміти різницю між ЄС і МС. Не кажучи вже про те, що бажаних вступити до Європейського союзу хоч відбавляй, а до Митного, як свідчить досвід України, готові затягувати ледь не на налігачі. Та, крім економічних і політичних чинників, необхідно враховувати також підтримку руху держави в тому чи іншому напрямку з боку суспільства.

Вирішальний фактор

За даними соціологічного опитування, проведеного Центром Разумкова, студенти, підприємці і фахівці є найбільшими прихильниками євроінтеграції. Її підтримують від 68% студентів до 57% фахівців. Названі категорії є також найбільшими противниками вступу нашої держави в Митний союз. До прихильників євроінтеграції належать також медики, транспортники, аграрії, працівники торгівлі, гуманітарії і безробітні. Яскравими прихильниками Митного союзу є лише пенсіонери. Звичайно, їхня думка заслуговує на повагу, проте майбутнє країни залежить уже не від них.

І на завершення — невеликий історичний екскурс. У січні наступного року минає 360 років від сумнозвісної Переяславської ради. Ось коротенький уривок з Вікіпедії про цю подію:

«Відмовились підтримати Переяславську угоду й присягати московському царю низка представників козацької старшини, зокрема полковники Іван Богун, Осип Глух, Григорій Гуляницький, Іван Сірко, Петро Дорошенко, Михайло Ханенко, Брацлавський, Кропивнянський, Полтавський (царських представників там побили киями), Уманський козацькі полки, деякі міста, зокрема Чорнобиль, а також українське духовенство на чолі з митрополитом С.Косівим. Не присягала Запорозька Січ. Згідно з Переяславськими домовленостями між гетьманом і царським урядом було укладено Березневі статті. Одночасно було дано царську гарантію щодо збереження державних прав України, яку згодом неодноразово порушували, і врешті-решт широка автономія українських земель, і зокрема Запоріжжя, звелася протягом 120 років нанівець...»

Тож тим, хто ще вагається, куди «йти», нагадаємо слова видатного вченого, першого президента Української академії наук Володимира Вернадського, якого сучасні українофоби аж ніяк не можуть звинуватити ні в націоналізмі, ні в нацизмі: «Скільки Росія не клялась в добропорядності і вірності, скільки договорів не підписувала б — стільки ж разів вона їх віроломно порушуватиме. Віроломність Росії традиційна. Це підніс на державний рівень несамовитий ворог України цар Петро».